

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1934.

Andra kammaren.

Nr 38.

Torsdagen den 24 maj.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 276, angående sättet för anordnande i visst fall av importreglering.

Denna proposition bordlades.

§ 2.

Föredrogos, men bordlades åter bankoutskottets memorial och utlåtanden nr 50—54 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 36—39.

§ 3.

Vidare föredrog herr *Petterssons* i Dahl vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda anhållan att till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa spörsmål i anledning av en utav Kungl. Maj:t meddelad resolution angående tillstånd att anordna offentliga danstillställningar; och blev berörda anhållan av kammaren bifallen.

§ 4.

Herr talmannen meddelade, att herr statsrådet och chefen för socialdepartementet tillkännagivit, att han vid morgondagens plenum ämnade besvara herr *Olssons* i Golvvasta interpellation i anledning av i tidningspressen framkomna uppgifter om missbruk av det allmännas verksamhet till bekämpande av arbetslösheten.

§ 5.

Anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 270, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående upphävande av gällande bestämmelser om förnyelse av intekning m. m.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 120, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1934/1935 jämte i ämnet väckta motioner;

nr 121, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående provisoriskt dyrortstillägg m. m. åt vissa befattningshavare i statens tjänst;

nr 122, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till avtal med Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag och Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund jämte i ämnet väckta motioner;

nr 123, i anledning av riksdagens år 1933 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1932—30 juni 1933;

nr 124, i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t dels i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning, dels ock i propositionerna nr 47, 107 och 156 gjorda framställningar angående anslag till byggnadsarbeten, avseende ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 125, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkt 104, gjorda framställning angående anslag till inredningsarbeten i lokalerna för fackavdelningen för lantmåteri vid tekniska högskolan; och

nr 126, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande i fråga om ytterligare understöd från statens sida för fullbordande av järnvägsanläggningen Ulricehamn—Jönköping jämte i ämnet väckta motioner; samt

andra lagutskottets utlåtande, nr 42, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till sjöarbetstidslag, dels ock i ämnet väckta motioner.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.6 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Fredagen den 25 maj.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 18 innevarande maj.

§ 2.

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet **Möller**, som nu på begäran erhöll ordet, anförde: Med andra kammarens medgivande har dess ledamot herr Olsson i Golvvasta till mig framställt följande spörsmål: *Svar å interpellation.*

»1) Har herr statsrådet uppmärksammat i pressen synliga uppgifter om missbruk av det allmännas verksamhet till bekämpande av arbetslösheten?

2) Har herr statsrådet för avsikt att låta undersöka dessa uppgifter och, om de visa sig riktiga, vidtaga åtgärder för att avlägsna missförhållandena?»

Av den lämnade motiveringen framgår, att interpellanten främst åsyftat vissa i pressen förekommande uppgifter av innebörd att inom Kronobergs län en påfallande brist på sökande till lediga platser inom jordbruket skulle ha konstaterats.

Jag anser mig inledningsvis böra meddela, att jag, så snart jag genom pressen fick kännedom om de företeelser, som i interpellationen berörts, sökt på olika vägar införskaffa material för bedömning av de i interpellationen berörda förhållandena.

Ordföranden i Kronobergs läns arbetsförmedling civilingenjören P. Elmer har på anmodan av socialstyrelsen ingivit en den 2 maj dagtecknad redogörelse av i huvudsak följande innehåll.

Rapporter angående förhållandet på arbetsmarknaden i landskommunerna för april månad hava ännu ej inkommit till huvudkontoret, och kan jag därför endast hänvisa till den rapport, som för denna månad upprättats där. Enligt densamma hava inom de grupper (5 e, 5 h, 8 a), som äro hänförliga till jordbruksdrängar, inregistrerats 93 lediga platser och 32 ansökningar om arbete och hava alla dessa sökande erhållit sådant. Utöver de inregistrerade 93 lediga platserna kan anföras, att dagligen förekommit telefonpåringningar med förfrågan om arbetsförmedlingen kunde anskaffa arbetskraft för jordbruket, men då bestämt besked ej kunnat lämnas, har svarats, att då får det ordnas på annat sätt. Dagligen hava också arbetssökande, som kunna rubriceras under dessa grupper, infunnit sig å kontoret med förfrågan om arbete, men då de erbjudits drängplatser, hava de avböjt med motivering att de hellre önskade sig vägarbeten och sedan avlägsnat sig utan att hava låtit inregistrera sig. Ehuru de erbjudna lönerna varit sådana som förut varit på orten gällande och ibland högre, har av de arbetssökande anförts, att den bestämda arbetstiden vid reservarbetena och särskilt eftermiddagsledigheten på lördagarna föredrogs framför den längre arbetstiden inom jordbruket.

Under de senaste dagarna hava till huvudkontoret inkommit ett tjugotal anmälningar från arbetssökande jordbruksdrängar i Närke, men har placering av dess ännu ej kunnat ske mer än i 3 fall.

Svar å interpellation. (Forts.)

På grund av ansökningar från arbetslöshetskommittéer har arbetsförmedlingen förordnat ombud på ett 40-tal platser. Emellertid synas dessa ej hava uppfattat innebörden av förordnandet, enär det visat sig synnerligen svårt att oaktat påstötningar erhålla rapporter angående arbetsmarknaden från dem. För mars månad har ingen rapport ingått från ombud i 19 i bifogad förteckning angivna kommuner.

I vad mån för *sådant arbete lämpade arbetssökande*, som erbjudits platser som jordbruksdrängar och vägrat emottaga sådana, sedermera av arbetslöshetskommittéer hänvisats till reservarbete, har ej fullt kunnat konstateras mera än i två fall, nämligen ett inom Uråsa kommun där 4 st. yngre män, som förut under åren varit sysselsatta inom jordbruket, erbjudits drängplatser men vägrat och sedermera genom kommitténs försorg erhållit arbete hos A. K. Det andra fallet gäller en gift ladugårdsskötare i Växjö landsförsamling, som erbjudits en god plats men avstått och sedermera placerats bland A. K.-arbetare.

Enligt samtal, som Elmer haft med ett flertal jordbrukare från olika orter, finnes inom den uppväxande ungdomen på landet en tilltagande ovilja mot det mera bundna jordbruksarbetet och mot de osäkra anställningsförhållandena där. Den icke föraktliga inkomsten vid reservarbetena och den regelbundna friheten är för dem mera lockande. Så långt ingenjör Elmers rapport.

Den av nämnda arbetsförmedling till socialstyrelsen angivna månadsrapporten rörande verksamheten inom länet april 1934 utvisar också, att på manliga avdelningen under nämnda månad anmälts 356 lediga platser inom jordbruk, mot vilka svarade 297 ansökningar om arbete samt att antalet tillsatta platser utgjorde 236.

Ytterligare önskar jag framhålla, att förhållandena underkastats en närmare undersökning av t. f. sekreteraren i socialstyrelsen C. Chr. Schmidt och jägmästaren B. Arwas, den sistnämnda verksam såsom socialt ombud hos statens arbetslöshetskommission. Sina iakttagelser har Schmidt och Arwas sammanfattat i en den 4 maj 1934 dagtecknad promemoria, som innehåller väsentligen följande:

»Vi ha överlagt med ordföranden i styrelsen för länets arbetsförmedling, huvudkontoret samt ordföranden och arbetsförmedlingsombud, där sådant funnits, i arbetslöshetskommittéerna i Växjö landskommun, Furuby, Hovmantorp, Ekeberga och Tingsås.

Enligt aprilrapporten förelägo å huvudkontoret 30 ansökningar om anställning såsom dräng, varemot svarade 88 lediga platser; 30 platser hade tillsatts. Vidare redovisades 164 ansökningar om arbete såsom betarbetare, varemot svarade 202 lediga platser; samtliga 164 arbetssökande hade placerats.

Under maj månads första dagar inkommo ytterligare rekvisitioner å såväl drängar som betfolk. Den 4 maj funnos sålunda 70 bet- och 65 drängplatser anmälda lediga. Under tiden den 1—3 maj hade 19 sådana platser kunnat besättas. De lediga platserna för betfolk äro huvudsakligen tillfännandes på Gotland och i Västergötland (Lidköping); drängplatserna fördela sig på olika kommuner inom länet.

De löner, som erbjöds drängar, voro 40 å 45 kr. i månaden för fullt kompetent arbetskraft och 25 å 30 kr., för yngre drängar i åldern 17 till 18 år. Vid betskötsel erbjöds kontrakt enligt fastställda grunder och ansågs dagsförtjänsten i regel uppgå till 6 å 7 kronor.

Av Växjö stads 188 registrerade arbetslösa är enligt arbetsförmedlingens bedömande endast en person möjligen att hänföra till yrkesgrupp jordbruksarbetare.

Avdelningskontorens rapporter avgivas med önskvärd precision, vilket däremot ej kan sägas om de enskilda ombuden. Så ha av 74 kommuner, som rap-

Svar å interpellation. (Forts.)

portera till A. K., endast 42 tillsatt förmedlingsombud, och av dessa ha endast 26 rapporterat för mars till arbetsförmedlingens huvudkontor. Såsom härav framgår, ha arbetslöshetskommittéerna i betydande utsträckning underlåtit att på föreskrivet sätt hålla sig i kontakt med den offentliga arbetsförmedlingen. Det kunde konstateras, att de ombud, som rapporterade till arbetsförmedlingen, i allmänhet uppgåvo endast de hos vederbörande kommitté anmälda ohjälpta arbetssökande, medan de i reservarbete sysselsatta arbetslösa tydligen betraktades såsom i arbete placerade och därför icke upptogos såsom arbetssökande.

Några ombud, vilka rapporterat arbetssökande jordbruksarbetare, uppringdes från huvudkontoret. Enligt därvid lämnat meddelande från ombuden voro emellertid de arbetssökande i allmänhet ovilliga att personligen inställa sig å huvudkontoret för närmare underhandling om anställningsvillkoren för jordbruksplatser.

Såvitt Schmidt och Arwas kunnat finna, torde man icke kunna tillskriva huvudkontoret den bristande effektivitet i arbetsförmedlingen, som faktiskt kunnat konstateras. Anledningen torde snarare vara att söka i arbetsförmedlingsombudens bristande intresse för arbetsförmedlingsuppgifterna och härav uppkommande svårigheter för huvudkontoret att ernå kontakt med dessa lokala organ. Det kunde också, vid personligt sammanträffande med representanter för vissa arbetslöshetskommittéer, konstateras, att kommittéledamöterna hade en ömtålig och svårlöst uppgift, när det gällde att söka förmå reservarbetare att söka lediga platser, som funnos å den öppna arbetsmarknaden, och att denna deras utsatta position i vissa fall var så pass vansklig, att de hesiterade för att vidtaga kraftigare åtgärder i sådant syfte.»

Vidare önskar jag framhålla, att socialstyrelsen i cirkulär den 2 maj 1934 till samtliga arbetsförmedlingsanstalter framhållit, att, sedan numera en viss rörlighet på arbetsmarknaden syntes göra sig märkbar, ökat behov av interlokal förmedling av arbetskraft komme att yppa sig. Härvid borde givetvis den offentliga arbetsförmedlingen låta sig särskilt angeläget vara att medverka. Styrelsen meddelar tillika, att styrelsen övervägde frågan att återupptaga tryckningen av den s. k. riksvakanslistan, vilken tryckning i slutet av 1931 inställdes i besparingssyfte. Tillika borde övervägas, vad som lämpligen kunde eller behövde åtgöras för ytterligare effektivisering av distriktsvakanslistorna.

Socialstyrelsen erinrar därjämte om angelägenheten »i den nuvarande situationen därav, att arbetsförmedlingsanstalterna upprätthålla nära kontakt med avdelningskontor samt med ombuden i kommuner, som stå i rapportförbindelse med statens arbetslöshetskommission. Bland annat borde noga tillses, att ombuden verkligen i görligaste mån fylla uppgiften att åt arbetssökande förmedla tillgängliga arbetstillfällen på öppna marknaden ävensom att de i sina rapporter redovisa ej blott anmälda arbetssökande utan jämväl förefintliga lediga samt tillsatta platser. Styrelsen förordar i detta syfte, att anstaltsföreståndarna i och för ömsesidig information om den rådande arbetsmarknads-situationen i den utsträckning, som är möjlig, söka telefonförbindelse med samtliga avdelningskontor och fungerande ombud. Önskvärt vore, att föreståndarna i fall, där så visar sig påkallat eller ägnat att verksamt främja en effektiv förmedling, sattes i tillfälle att företaga tjänsteresor till dem.

Rapport om de åtgärder, som i sistnämnda hänseende vidtagits, om därvid gjorda iakttagelser samt om de resultat, som kunna hava uppnåtts, inföväntar socialstyrelsen senast den 15 instundande maj.»

Med hänsyn till de påtalade missförhållandenas sammanhang med de lokala arbetslöshetsorganens verksamhet har jag till belysning av den föreliggande

Svar å interpellation. (Forts.)
frågan genom statens arbetslöshetskommission erhållit en utförlig promemoria.

Inledningsvis beröras i denna vissa i presen synliga uppgifter, att i Stockholms län ett femtiotal lediga platser för yngre jordbruksarbetare skulle förefunnits. Från vederbörande arbetsförmedling har emellertid upplysts, att obesatta platser av nämnt antal ingalunda får anses såsom anmärkningsvärt högt, enär alltid svårigheter föreligga att med *kvalificerad* arbetskraft omedelbart besätta inkomna anmälningar om lediga platser. Visserligen uppgavs, att stundom någon obenägenhet att antaga drängplatser hade givit sig tillkänna, vilket vore att hänföra till att jordbrukare i vissa fall icke vore benägna att betala högre löner än c:a 25 å 30 kronor per månad till ogift dräng med fullgoda kvalifikationer. Det meddelades tillika, att de obesatta 50 drängplatserna efter 2 å 3 dagar blivit besatta.

Till dessa upplysningar knytes den erinran, att vid all arbetsförmedlingsverksamhet en viss differens alltid föreligger mellan antalet lediganmälda och antalet tillsatta platser, vilken differens icke i och för sig behöver angiva, att brist på arbetskraft föreligger.

Med avseende på speciellt Kronobergs län meddelas i promemorian en jämförande sammanställning av antalet lediganmälda och tillsatta platser inom jordbruket i Kronobergs län och i hela riket 1928—1934. Denna giver vid handen, att i Kronobergs län antalet tillsatta platser per 100 lediganmälda inom jordbruket varit lägre än genomsnittet för samtliga arbetsförmedlingsanstalter. Arbetskraftens omsättningshastighet inom jordbruket synes sålunda, i den mån denna kan mätas med arbetsförmedlingsstatistiken, vara något långsammare för Kronobergs län än genomsnittet för hela landet. En av orsakerna till den förhållandevis stora differensen mellan antalet lediga och tillsatta platser inom jordbruket torde vara de svårigheter, som sedan länge förelegat att erhålla mjölkkningskunnig arbetskraft. Det framgår av sammanställningen, att under åren 1932—1933 ungefär 15 % av de lediganmälda platserna icke blivit besatta och att denna proportion under innevarande år stigit till 32 %. För landet i dess helhet äro motsvarande procentsatser 12 resp. 29. Ehuru differensen mellan lediga och tillsatta platser numera stegrats, framgår emellertid även, att för år 1931 relationstalet mellan tillsatta och lediga platser var ogynnsammare än innevarande år, 63 mot 68. Siffrorna för år 1934 avse endast årets trenne första månader, varför uppgifterna för dessa icke direkt kunna anses jämförbara med uppgifterna för tidigare år. Även om hänsyn tages härtill, synes under innevarande år en stigande differens mellan lediganmälda och tillsatta platser ha gjort sig gällande.

Promemorian ingår vidare på en jämförelse mellan arbetsansökningar, lediga platser och tillsatta platser inom jordbruket i Kronobergs län under april månad under vart och ett av åren 1931—1934. Denna jämförelse utvisar att *reguljärt* en viss del av de lediganmälda platserna under april månad icke kunnat tillsättas, men visar antalet icke tillsatta platser under april månad 1934 en bestämd stegring. Från det att antalet icke tillsatta platser i april 1933 utgjorde allenast 20, stegrades antalet innevarande år till 120.

Jag övergår härefter till att med ledning av promemorian lämna en redogörelse för arbetslöshetsförhållandena inom Kronobergs län.

Antalet anmälda arbetslösa inom länet utgjorde i januari 2,947, i februari 3,046, i mars 2,897 och har i april minskat till 2,257. Dessa siffror, som i februari motsvara 2.0 % och i april 1.5 % av länets befolkning, utvisa, att arbetslöshetsläget inom länet är mindre allvarligt än inom flertalet andra län.

Vid utgången av mars månad 1934 stodo av 88 kommuner 73 landskommuner samt Växjö stad i rapportförbindelse med kommissionen. Av dessa åt-

Svar å interpellation. (Forts.)

njöto 53 kommuner statsbidrag, medan 21 icke alls erhöile statsbidrag till hjälpverksamhet i någon form.

Av promemorian inhämtas vidare, att vid slutet av mars 1934 1,201 av länets arbetslösa voro *ohjälpta*, motsvarande 41.5 % av hela antalet. Då motsvarande siffra för riket i övrigt var 27.9 %, framgår härav, att arbetslöshets-hjälpens omfattning inom länet genomsnittligt sett varit väsentligt lägre än i övriga delar av landet, och lägre än inom det stora flertalet andra län. Därför gäller, att antalet kontantunderstödda är påfallande lågt; vid utgången av mars erhöil sålunda mindre än 3 % av de arbetslösa hjälp i denna form mot ett riksgenomsnitt överstigande 35 %, och *efter den 14 april d. å. har all kontant understödsverksamhet med bidrag av statsmedel inom länet upphört*. Den mest påfallande olikheten anges vara, att inom Kronobergs län ej mindre än $\frac{1}{3}$ av de arbetslösa bisprungits genom statliga reservarbeten, medan för riket i övrigt motsvarande proportion utgjorde allenast omkring $\frac{1}{8}$.

Enligt vad i promemorian uttalas, kan den senast berörda omständigheten sägas vara en medverkande orsak till den av interpellanten påpekade situationen. I anledning härav erinras ytterligare därom, att Kronobergs län erbjuder rikligare och för reservarbeten mera lämpliga arbetsobjekt än andra delar av landet. Enligt senast föreliggande styrkebesked per den 28 april 1934 utgjorde hela antalet i statliga reservarbeten sysselsatta arbetare 23,089, av vilka 2,463 voro sysselsatta vid arbetsplatser inom Kronobergs län. Av dessa voro vid slutet av april 967 hemmahörande i länet och sålunda omkring 1,500 hänvisade från andra delar av riket. Däremot hava statskommunala reservarbeten anlitats i något mindre utsträckning än i övriga delar av riket. Promemorian uppilyser tillika, att inom länet arbetsmarknaden i vissa kommuner undergått en ovanligt snabb förbättring, som försvårat en anpassning av hjälpverksamheten efter det verkliga läget.

I fortsättningen av promemorian framhålls — delvis till beriktigande av vad från annat håll meddelats — att särskilda arbetsförmedlingsombud funnos tillsatta i 52 av de 53 kommuner, som bedriva hjälpverksamhet med bidrag av statsmedel. Emellertid hade det vid företagen undersökning visat sig, att beträffande åtskilliga kommuner rapportskyldigheten till den offentliga arbetsförmedlingen icke fullgjorts på ett tillfredsställande sätt. Denna omständighet i förening med att en förhållandevis stor del av de arbetslösa erhöilit hjälp genom beredande av anställning vid statligt reservarbete, anses utgöra den närmaste förklaringen till den uppkomna situationen. Promemorian uppilyser ock därom, att kommissionen genom beslut den 11 maj 1934 med omkring 250 begränsat antalet statliga reservarbetsplatser för ogifta arbetslösa hemmahörande i kommuner med förhållandevis omfattande hjälpverksamhet. Det vore sålunda att förvänta, att, i den mån som den uppkomna bristen på arbetskraft inom jordbruket kan förklaras genom att arbetslösa varit sysselsatta vid statliga reservarbeten, denna brist inom de närmaste dagarna skall hava försvunnit. A. K. har ock förklarat sig komma att jämlikt gällande föreskrifter oavlatligt följa förändringarna på arbetsmarknaden och med hänsyn till dessa vidtaga de åtgärder, som kunna finnas påkallade.

Med ledning av de undersökningar, som jag, utöver vad som framgått av den lämnade redogörelsen för av socialstyrelsen och statens arbetslöshetskommission vidtagna åtgärder, låtit företaga, anser jag mig ytterligare böra uppilysa följande:

Efterfrågan på jordbrukskunnig arbetskraft inom Kronobergs län synes vara osedvanligt stor. Länets arbetsförmedling anlitas nämligen i mycket betydande utsträckning av hela södra och mellersta Sverige för anskaffning av arbetare till jordbruket, framför allt för skötsel av sockerbeter och andra rot-

Svar å interpellation. (Forts.)

frukter. Sålunda avsågo de 164 i aprilrapporten upptagna betarbetarna i stor utsträckning platser på Gotland och i Västergötland. Men därjämte har under maj månad rekvisitioner avseende arbetare för skötseln av rotfrukter ingått från Skåne, Göteborgstrakten, Västmanland, Stockholmstrakten m. fl. delar av landet. Speciella krav på kunnighet i mjölkning, när det gäller drängplatser, ha också enligt arbetsförmedlingens mening, försvårat anskaffningen av arbetskraft. Att märka är vidare, att de lediga drängplatserna vid denna årstid så gott som uteslutande avse ogifta arbetare med anställning allenast för sommaren. Jag anser mig också böra tillfoga, att läget synes ha något förbättrats under de senaste dagarna. Sålunda voro vid huvudkontoret den 9 maj de anmälda lediga drängplatserna ett femtiotal mot 65 fem dagar tidigare. Antalet lediga betskötarplatser utgjorde samma dag oförändrat 70. Under tiden 1—9 maj besattes emellertid 8 drängplatser och 27 betskötaranställningar. Det bör till belysning av förstnämnda siffror knytas den anmärkningen, att 20 anmälningar hänförde sig till första hälften av mars, 10 till senare hälften av mars, 7 till första hälften av april, 9 till senare hälften av april och endast 8 till innevarande maj månad. På arbetsförmedlingens kontor i Växjö kunde man av brist på meddelanden från vederbörande arbetsgivare icke med säkerhet angiva, i vilken omfattning de ifrågavarande platserna på annan väg besatts. Det synes mig emellertid högst antagligt att så i ganska stor utsträckning varit fallet med de tidigare gjorda anmälningarna.

Huvudansvaret för att gällande föreskrifter rörande arbetslöshetshjälp i vissa fall icke behörigen iakttagits, måste läggas på de lokala arbetslöshetskommittéernas förmedlingsombud, vilka dels i anmärkningsvärt stor omfattning icke fullgjort dem åliggande rapporteringsskyldighet till länets arbetsförmedling, dels i vissa fall synas ha missuppfattat de vid reservarbete sysselsatta arbetarnas ställning å arbetsmarknaden. Såsom belysande i detta senare avseende vill jag framhålla, att en lantbrukare, tillika ombud för arbetsförmedlingen, vilken hade en drängplats ledig, icke såsom naturligt borde varit hänvände sig till någon av de hos den lokala kommittén anmälda arbetslösa för att få platsen besatt utan till huvudkontoret i Växjö.

Med hänsyn till de reflexioner, som på vissa håll framkommit i anslutning till de i interpellationen berörda förhållandena, anser jag mig böra med styrka betona, att de förändringar i den statliga arbetslöshetspolitiken som vidtogs av 1933 års riksdag, icke kunnat utöva någon inverkan på det ifrågavarande arbetsmarknadsläget. Reservarbetslönerna i Kronobergs län hava varit och äro nämligen alltså mycket låga.

Före den 1 juli 1933 voro grovarbetarlöner fastställda i 20 landskommuner av Kronobergs län. I 15 av dessa utgjorde den 4 kronor och i de 5 övriga 3 kronor 50 öre. Enligt då gällande ordning blev reservarbetslönen vid ackordsarbete 3 kronor 70 öre, resp. 3 kronor 45 öre. Under april månad 1934 utgjorde reservarbetslönen i 6 landskommuner 3 kronor, i 19 sådana kommuner 3 kronor 50 öre och i 22 landskommuner 4 kronor. Högre reservarbetslön förekom endast i en landskommun, i ett par köpingar och municipalsamhällen samt i Växjö. Efter den senast av arbetslöshetskommissionen verkställda lönerrevisionen utgör reservarbetslönen i det stora flertalet av länets kommuner, eller 44, 3 kronor 20 öre, i en stor grupp, omfattande 18 landskommuner, 3 kronor 60 öre samt uppgår endast i 8 köpingar eller municipalsamhällen och i Växjö stad till 4 kronor 40 öre eller högre belopp. Dessa fakta torde tillfyllest dokumentera den av mig nyss uttalade meningen, att förändringen i reservarbetarnas löneläge i detta län är så obetydlig, att den icke kan ha medverkat till svårigheterna för jordbruket att erhålla tillgång till behövlig arbetskraft.

Svar å interpellation. (Forts.)

Denna slutsats bestyrkes ock av det förut berörda förhållandet, att svårigheter att erhålla arbetskraft till jordbruket förelegat jämväl tidigare år.

Av vad jag nu yttrat torde framgå, att i den mån de av interpellanten anförda uppgifterna och de nu verkställda undersökningar visat att förhållandena varit otillfredsställande, åtgärder utan dröjsmål vidtagits från socialstyrelsens och arbetslöshetskommissionens sida för att rätta till vad som brustit.

Påtalade missförhållanden ha icke berott på gällande direktiv för arbetslöshetshjälpen utan på att dessa direktiv icke blivit följda.

Härpå yttrade:

Herr **Olsson** i Golvvasta: Herr talman, mina herrar! Jag ber att med några korta ord få framföra mitt tack till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet för det svar, som jag nu erhållit på min interpellation. Den utredning, som företagits, tror jag varit nyttig. Det är en mycket viktig sida av arbetslöshetshjälpen, som aktualiserats i detta sammanhang, nämligen kontrollen av de anslagna medlens användning och tillämpningen ute i landet av de regler, som meddelats för arbetslöshetspolitiken. Om icke dessa regler strikt tillämpas, spelar det ju ingen vidare roll, hur Kungl. Maj:t och riksdagen fatta sina beslut.

Det är också de resultat, som framkommit vid utredningen om tillämpningen av direktiven, vilka äro av det största intresset i statsrådets svar. Härvid kan jag icke undgå att finna vissa uppgifter från ordföranden i Kronobergs läns arbetsförmedling en smula förvånande.

I hans den 2 maj dagtecknade redogörelse meddelas, att enligt den senast upprättade rapporten vid arbetsförmedlingens huvudkontor ha inom de grupper, som äro hänförliga till jordbruksdrängar, inregistrerats 93 lediga platser och 32 ansökningar om platser. Det tillägges i rapporten, att alla dessa *sökande* erhållit arbete. När det därefter meddelas, att under de senaste dagarna, alltså månadsskiftet april—maj, inkommit ett tjugotal anmälningar från arbetssökande jordbruksdrängar i Närke, »men placering av dessa ännu ej kunnat ske mer än i 3 fall», förefaller det, som om arbetsförmedlingen icke måtte ha särskild god kontakt med de arbetsgivare, som anmält behov av arbetskraft. Man får också den uppfattningen, att de arbetssökande icke haft kännedom om den goda platstillgången. Kanske var det ur denna synpunkt nyttigt med de uppgifter, som lämnades till tidningarna, som föranledde min interpellation. Då enligt redogörelsen från arbetsförmedlingen utöver de 93 lediga platser, som inregistrerats och av vilka 32 synas hava tillsatts — jag citerar här »dagligen förekommit telefonpåringningar med förfrågan om arbetsförmedlingen kunde anskaffa arbetskraft för jordbruket» — borde det även ha varit en lätt sak att utan tidsutdräkt placera de 20 drängar från Närke, som skyndade sig att söka anställning, när de fingo kännedom om den stora platstillgången. Man får väl dock icke förutsätta, att de samtal, som arbetsförmedlingens ordförande civilingenjör Elmer enligt rapporten haft med ett flertal jordbrukare och varav framgått, att det inom den uppväxande ungdomen på landet finnes en tilltagande ovilja mot jordbruksarbetet, till den grad avskräckt arbetsförmedlingen, att icke ens de ansökningar om arbete, som verkliga inkommit, tagits på allvar.

En uppgift av ganska märkvärdig art är, att arbetssökande tillhörande de grupper, som äro hänförliga till jordbruksdrängar, enligt herr Elmers redogörelse »dagligen infunnit sig på kontoret med förfrågan om arbete, men då de erbjudits drängplatser, hava de avböjt med motivering att de hellre önskade sig vägarbete». Tillägget i herr Elmers rapport, att »den bestämda arbets-

Svar å interpellation. (Forts.)

tiden vid reservarbetena och särskilt eftermiddagsledigheten på lördagen föredrages framför den längre arbetstiden inom jordbruket», tyder på någon sorts vana hos de arbetslösa att infinna sig hos arbetsförmedlingen och efterfråga reservarbete. Det framhålles i rapporten, att dessa arbetare icke låtit inregistrera sig, vilket är att beklaga, då en förteckning över dylika arbetsökande skulle ha varit av värde för de organ, som handhava hjälpverksamheten för de arbetslösa.

Jag tar med tillfredsställelse fasta på statsrådets meddelande, att åtgärder vidtagits från såväl socialstyrelsens som arbetslöshetskommissionens sida i syfte att rätta till vad som brustit i fråga om förmedlingen av ledig arbetskraft till jordbruket inom Kronobergs län. De företagna undersökningarna ha utan all tvekan givit till resultat, att arbetsförmedlingen icke fungerat på ett tillfredsställande sätt. En sådan omständighet, som att av 74 kommuner, som rapporterat till arbetslöshetskommissionen, endast 42 tillsatt arbetsförmedlingsombud och av dessa endast 26 rapporterat för mars till arbetsförmedlingens huvudkontor, tyder avgjort på brister i organisationen. Det är ju föreskrivet, att arbetslöshetskommittéerna skola hålla sig i kontakt med den offentliga arbetsförmedlingen. Underlåtenhet att fullgöra sådan skyldighet borde icke ha lämnats utan påföljd i fråga om den fortsatta hjälpverksamheten. Det måste väl också brista i instruktioner, när arbetsförmedlingsordföranden konstaterar, att de av arbetsförmedlingen förordnade ombuden »icke synas hava uppfattat innebörden av förordnandet» och därför ej rapporterat.

I övrigt har framgått av undersökningen, att de ombud, som rapporterat till arbetsförmedlingen, i allmänhet endast uppgivit anmälda ohjälpta arbetslösa men icke sådana, som placerats i reservarbete. När sådant förekommit och lämnats opåttalt, är det icke underligt, att de arbetslösa fått till vana att hos arbetsförmedlingen i Växjö efterfråga reservarbete. De ha av allt att döma bibragts den uppfattningen, att det icke är någon egentlig skillnad mellan reservarbete och arbete i fria marknaden.

Genom de företagna undersökningarna har även bekräftats vad som redan förut är allmänt känt, nämligen att ledamöterna i vissa arbetslöshetskommittéer ha en ömtålig och svårlöst uppgift, när det gäller att tillämpa reglerna för arbetslöshetshjälpen. Icke minst denna omständighet talar för behovet av en noggrannare kontroll, som jag hoppas skall komma till stånd utan dröjsmål. Kunde denna kontroll även omfatta arbetsförmedlingsorganen, skulle detta — som exemplet från Växjö visar — vara mycket önskvärt.

Herr talman! Till sist vill jag uttala, att jag delar statsrådets uppfattning, att fjolårsbesluten i arbetslöshetspolitiken icke påverkat de förhållanden, som jag vidrört i min interpellation. Jag har däremot, på grund av nu verkställd utredning, vars resultat meddelats i statsrådets svar, fått bekräftat, vad jag misstänkte, när jag läste de uppseendeväckande tidningsartiklarna, att, därest missförhållanden förefinnas, det måste bero på de lokala myndigheterna. Möjligtvis kan den vrångbild av beslutens innebörd, som framställts i vissa tidningar, ha haft den verkan, att arbetssökande bibringats en skev uppfattning om arbetslöshetspolitiken, men detta är en helt annan sak.

Herr **Hermansson**: Herr talman! Interpellanten uttryckte nyss sin tacksamhet, emedan socialministern verkställt den önskade utredningen av arbetslöshetsförhållandena i Kronobergs län. För min del anser jag, att också interpellanten är värd ett tack därför, att han har fört den pågående presskampanjen mot statens arbetslöshetspolitik på tal i kammaren och därigenom givit socialministern tillfälle att effektivt bemöta de ansvarslösa påståenden om följderna av fjolårets krishjälpsbeslut, som ha spritts genom vissa tidnings-

Svar å interpellation. (Forts.)

organ. Jag gör mig säkert icke skyldig till någon överdrift, om jag säger, att största delen av de ovederhäftiga uppgifter, som stått i tidningarna om denna sak, ha tillkommit i det bestämda syftet att till varje pris som helst misskreditera de av riksdagen beslutade direktiven för arbetslöshets hjälpen. Det var därför också helt naturligt, att krispolitikens vedersakare med verklig hänryckning skulle kasta sig över de meddelanden, som närmast givit anledning till interpellationen. Det händer ju icke varje dag, att man kommer på en ordförande i en arbetslöshetskommitté med att åsidosätta de gällande bestämmelserna. Men när detta någon gång inträffar, måste det naturligtvis åberopas såsom bevis för att det är själva direktiven, som äro tokiga, och framför allt såsom bevis för att den del av riksdagen, som står bakom dessa bestämmelser, är fullständigt bakom flötet, när det gäller att besluta i för landet viktiga frågor.

Socialministern har nu reducerat rövarhistorierna från Kronobergs län till sitt rätta värde, och jag vill i det avseendet endast tillägga, att jag hoppas, att de tidningar, som med halvtumshöga rubriker ha offentliggjort för det svenska folket, att lantbruket nästan håller på att gå under, därför att lantarbetarna massvis övergå till arbetslöshetskommissionens vägarbeten, skola sätta åtminstone hälften så stora rubriker på sina meddelanden om innehållet i socialministerns interpellationssvar. Det framgår nämligen med full tydlighet av statsrådets svar, att det icke är de gällande arbetslöshetsdirektiven, som är orsaken till de missförhållanden, som förekommit i Växjötrakten. Och jag tar för givet, att åtminstone de tidningsredaktörer i kammaren, som förut ha givit spridning åt sensationerna från Småland, nu skola finna det lika angeläget att meddela hela sanningen om vad som förekommit.

Men det är icke endast förhållandena i Kronobergs län, som ha givit anledning till sensationsartiklar i tidningarna om vådorna av den arbetslöshetspolitik, som nu tillämpas. Även från det län, jag representerar, har det på sista tiden anförts en del valda exempel, som åberopats såsom bevis för »lantarbetarnas flykt från jordbruket» och »understödstagareandans» utbredning bland den svenska arbetarklassen. De flesta komma nog ihåg de tre arbetarna vid Eda gård i Östergötland, vilka i början av året valsade runt i tidningspressen och beskylldes för att medvetet ha gjort sig arbetslösa i syfte att erhålla arbete vid statens reservarbeten. Historien befanns sedan vara helt och hållet uppdiktad, men de tidningsorgan, som gjorde det största slagnumret av historien, ha åtminstone ännu icke dementerat densamma.

Nu senast är det ett uttalande av ordföranden i fattigvårdsstyrelsen i Västra Stenby socken i Östergötland, som fått tjäna såsom exempel på den moraliska förvildningen hos de hjälpsökande arbetslösa i allmänhet. Den nämnde ordföranden har nämligen i en inläga till regeringen utslungat det påståendet, att de personer inom hans egen socken, som anmält sig som arbetslösa, ha gjort detta icke därför att de äro arbetslösa utan därför att de på det sättet skulle erhålla gratisbiljetter till vissa offentliga nöjeställningar. Och detta obestyrkta påstående är nu ute på rundvandring i pressen och åberopas som ett sanningsenligt och ojävigt bevis dels för hutlösheten hos de arbetssökande i allmänhet och dels för att A. K:s arbetslöshetsstatistik skulle upptaga en massa »luftgubbar». Man vill med andra ord göra gällande, att en mängd personer, som i verkligheten ha arbete, äro upptagna i arbetslöshetskommissionens arbetslöshetsstatistik. En tidning har t. o. m. gått så långt, att den med stöd av uppgiften från Västra Stenby räknat ut, att 90,000 arbetslösa egentligen borde avföras ur arbetslöshetsstatistiken. På grund av det myckna oväsen, som förts omkring denna sak, har jag gjort mig något närmare underrättad om anledningen till sensationshistorien och därvid

Svar å interpellation. (Forts.)

kommit till den uppfattningen, att det icke är de arbetslösa i socknen, som böra ställas på de anklagades bänk, utan snarare de kommunala myndigheterna.

Historien är i allra största korthet följande. När de arbetslösa i socknen i fjol vägrats all hjälp från de kommunala myndigheterna, vände sig ortens arbetarkommun till länsstyrelsen med begäran, att den skulle ålägga myndigheterna att vidtaga erforderliga åtgärder. Länsstyrelsen undersökte förhållandena och meddelade i en skrivelse att den funnit, att de kommunala myndigheterna »icke med tillräcklig energi inskridit till de arbetslösas hjälp». Med anledning härav lovade de kommunala myndigheterna, att ett sammanträde skulle hållas, där man skulle upptaga till behandling frågan om tillsättandet av en särskild arbetslöshetskommitté. Någon sådan kommitté blev emellertid ej tillsatt, och på grund därav vände sig arbetarkommunen i vint-ras, när arbetslösheten ytterligare ökats, till regeringen med begäran om hjälp. När denna skrivelse ingavs, fanns det över 20 arbetslösa inom kommunen. Till belysande av förhållandena i övrigt kan jag nämna, att 3 arbetslösa yng-lingar under vintermånaderna i år ej hade annan bostad än en gammal fall-färdig lekstuga utan eldstad. När den ena av dessa ynglingar blev liggande sjuk, måste han inlogeras i ett bilgarage.

Fattigvårdsstyrelsen fick naturligtvis tillfälle att yttra sig om denna in-laga till regeringen, och det är i sin svarsskrivelse i ärendet, som ordföranden framkastar de nämnda beskylningarna mot de arbetslösa. I denna skrivelse, som är daterad den 7 mars, förnekar ordföranden, att det förekommit någon som helst arbetslöshet inom socknen, och säger, att de, som anmält sig som arbetslösa, antingen ha anställning eller äro på grund av sjukdom eller andra orsaker oförmögna till arbete. Och så avfyrar han till sist den salva, som väckt en sådan förtjusning hos somliga tidningar, nämligen påståendet, att det är utsikten att erhålla gratisbiljetter till nöjesföreställningar, som lockat dessa människor att anmäla sig som arbetslösa. Det verkliga förhållandet är nu emellertid, att sedan denna skrivelse avgavs, ha de kommunala myndighe-terna själva funnit det ohållbart att vidhålla uppgiften, att det ej fanns några arbetslösa i socknen. I trots av att mer än hälften av de arbetslösa under ti-den erhållit arbete, ha nämligen de kommunala myndigheterna funnit sig för-anlåtna att under de senaste veckorna tillsätta en arbetslöshetskommitté för att taga hand om de arbetslösa, vilkas existens man förut förnekat. När denna kommitté trädde i funktion, anmälde sig omedelbart 11 arbetslösa, som så-lunda fortfarande funnos kvar, trots att arbetslösheten lättat betydligt medan skriftväxlingen pågått. Sedan de kommunala myndigheterna sålunda genom sitt handlingssätt erkänt, att ordförandens uppgift varit oriktig och att be-skyllningarna mot de arbetslösa i socknen således voro obefogade, upptäckte några tidningar, att det skulle gå mycket bra att göra politik av dessa vilse-ledande och redan i sak återtagna uppgifter, och skyndade sig naturligtvis att offentliggöra ordförandens uttalande och att samtidigt tala om, vilka ärans lymlar, som göra anspråk på statens arbetslöshetshjälp. Med utgångspunkt härifrån anställde sedan dessa tidningar lämpliga betraktelser över »den nu-varande krishjälpspolitikens landsskadliga verkningar» och över den s. k. »ko-handlareriksdagens» oduglighet.

Ställer man emellertid kommunens åtgöranden i detta fall i förhållande till vad som senare har hänt, inser man lätt, att vederhäftigheten inte står så synnerligen högt i kurs hos de tidningsorgan, som funno sig för-anlåtna att göra storpolitik av det nämnda uttalandet från Västra Stenby. Vad fattig-vårdsordföranden skrev den 7 mars, passade mycket bra ihop med de politiska skribenternas egna syften, och därför återgav man det i tidningarna. Vad som

Svar å interpellation. (Forts.)

sedan har inträffat och som fullständigt slår ihjäl det förra påståendet, det aktar man sig däremot väldigt noga för att låta komma till allmänhetens kännedom.

Jag skulle kunna knyta åtskilliga reflexioner till de målmedvetna och till synes organiserade försöken att med alla medel och metoder misstänkliggöra statsmakternas arbetslöshetspolitik. Jag skall emellertid utöver det jag redan sagt endast yttra några ord om farhågorna för att arbetskraften skulle dras från jordbruket och till A. K:s vägarbeten. Det finns säkerligen tillräckligt många stängsel, som hindra en arbetslös, som vägrar att taga ett arbete i öppna marknaden, att erhålla arbete vid statens reservarbeten. Detta förhållande ändras på intet sätt därav att en eller annan arbetslöshetskommitté gör ett enstaka misstag. Jag vill för övrigt i detta sammanhang säga, att både arbetslöshetskommittéerna och de arbetslösa äro så pass infamt påpassade av alla vakande argusögon i högerpressen, att man till och med skulle kunna säga, att det är lättare för en kamel att komma igenom ett nålsöga än för en orättfärdig arbetslös, om jag får använda det uttrycket, att erhålla reservarbete utan att detta blir upptäckt av högertidningarna.

Statistiken visar ju, att vi ännu i april hade inte mindre än 12,434 anmälda arbetslösa lantarbetare här i landet, och man kan tyvärr räkna med att inte ens majoriteten av dessa skola erhålla tillfälligt arbete under den kommande sommaren. De flesta av dem komma säkerligen att förbli arbetslösa, för så vitt de inte kunna erhålla sysselsättning inom andra yrken. Under sådana förhållanden måste man tycka, att vederbörande kunde hitta på något förnuftigare än att gå omkring och gruva sig över att jordbruket skulle lida brist på arbetskraft.

Nu är det ju sant, och det framgår också av socialstyrelsens meddelanden angående arbetslösheten under april månad, att det på vissa håll i landet råder brist på sommardrängar i åldern 15—18 år. Detta sammanhänger med att en del arbetsgivare ha en viss benägenhet för att skaffa sig den billigaste arbetskraft, som står till förfogande. Man anställer hellre pojkar för en 10—15 kronor i månaden, än man skaffar sig fullgoda arbetare, som man måste ge mera betalt. I stället finns det ju ett så mycket större överskott på fullvuxna arbetare, som äro villiga att taga anställning vid jordbruket både som statare och daglönare. Men om det verkligen skulle förhålla sig på det sättet, att vissa årskullar av de s. k. smådrängarna blivit alltför fåtaliga, kan väl detta varken vara A. K:s eller riksdagens fel, utan det beror på helt andra omständigheter.

Vid behandlingen av de här frågorna får man emellertid också komma ihåg en annan sak, och det är, att man inte kan driva den satsen hur långt som helst, att en arbetslös skall vara skyldig att taga arbete i den öppna marknaden till vilket pris och på vilka villkor som helst. Det finns tyvärr arbetsgivare, i synnerhet ute på landsbygden, som försöka att utnyttja de arbetslösas nödläge för att tvinga folk till att arbeta för oskäligt låga löner. Jag har tidigare i en motion anfört vissa exempel på hur det går till, när arbetsgivarna med tillhjälp av de kommunala myndigheterna tvinga folk till att arbeta för rena svältlöner, och jag skall därför inte nu upprepa dessa exempel. Jag vill bara påminna om, att det kan vara skäl för statsmakterna att taga upp till granskning även sådana missförhållanden, som göra det möjligt för giriga arbetsgivare att förtjäna på själva arbetslösheten. Vi skola komma ihåg, att det inte är på arbetet som sådant man lever, utan på den s. k. förtjänsten. Och ett arbete är inte mycket värt, om man inte kan försörja sig på det.

Hjälpatgårderna från statens sida äro heller inte vidtagna endast för att man skall få vissa arbeten utförda, utan avsikten är ju, att man skall kunna ge en

Svar å interpellation. (Forts.)
 nödortftig försörjning åt de nödställda. Om arbetslöshetshjälpen till äventyrs missbrukas på ett eller annat ställe till arbetarpartens fördel, böra naturligtvis dessa tendenser stävjas. Men om å andra sidan arbetsgivarna tillåtas — vilket jag vågar påstå ofta sker — att för egen vinning utnyttja det rådande nödläget, böra också dessa tendenser minst lika kraftigt brännmärkas.

Herr Svensson i Grönvik: Herr talman! Jag tror, att man kan beklaga, att den här interpellationen överhuvud behövt framställas.

Anledningen till att interpellationen blivit framställd är ju den ideliga presskampanj, som förts mot det beslut som riksdagen i fjol fattade i de stora arbetslöshetsfrågorna. Detta beslut skulle enligt dessa kritikers uppfattning ha lett till att det blivit en sådan väsentlig förändring i löneförhållandena vid reservarbetena, att det därigenom blivit omöjligt för jordbruket att få tillräckligt med arbetskraft. Jag tror, att det av statsrådet lämnade svaret till fullo har bevisat ovederhäftigheten i dylika påståenden.

Man har här under debatten särskilt uppehållit sig vid det förhållandet, att det i Kronobergs län skulle vara omöjligt att få vissa platser inom jordbruket besatta. I interpellationssvaret nämnde statsrådet, att det i närvarande stund skulle vara ett 50-tal dylika platser, som man ännu inte lyckats få besatta. Med anledning av den siffran vill jag säga, att det ju inte är så alldeles säkert, att alla dessa platser fortfarande äro lediga. Från arbetsförmedlingsanstaltens sida har man nämligen litet svårt att kontrollera den saken. Om en jordbrukare har varit inne på arbetsförmedlingen och velat ha en dräng och man inte genast kunnat ge honom anvisning på en sådan, försöker han nog sedan i många fall att få tag i en dräng på eget initiativ så att säga utanför arbetsförmedlingsanstalten. Om han lyckas därmed, bryr han sig inte om att rapportera detta till kontoret, som således aldrig får veta, om han fått sitt behov av arbetskraft fyllt eller inte.

När jag var hemma i pingst, försökte jag göra en liten undersökning bland de jordbrukare, som på arbetsförmedlingen hade anmält sitt behov av arbetskraft. Av dem bland de 50, som jag anträffade på telefon, hade 26 stycken under mellantiden erhållit drängar av och utanför arbetsförmedlingen. Man förstår härav, att man måste reducera proportionerna i den här attacken — för så måste jag kalla den — mot fjolårsbeslutet.

Av statsrådets svar framgick också, om jag hörde rätt, att det för närvarande inom Kronobergs län finns inte mindre än 1,201 arbetslösa, eller närmare 41 procent av hela antalet arbetslösa, som inte kommit i åtnjutande av hjälp på något sätt. Under sådana förhållanden menar jag, att det nog bör finnas en tillräcklig skara med arbetsökande, som kunna fylla behovet av arbetskraft vid jordbruket. Jag är övertygad om att så också är fallet.

En av anledningarna till att behovet av arbetskraft kanske inte omedelbart kunde fyllas vid den här omtalade arbetsförmedlingsanstalten är, så vitt jag förstår och kunnat följa med i dagspressen, den att arbetsförmedlingen inte annonserat eller på annat sätt tillräckligt tydligt gjort bekant att man hade så och så många lediga platser till förfogande. Man har däremot haft inne en eller två annonser angående betarbetare. Jag vet inte om behovet därav nu är fyllt, men då jag reste upp till Stockholm i tisdags, såg jag vid Tingsryds järnvägsstation en hel skara med arbetsfolk, som stod och väntade på tåget. Det var betfolk, som skulle resa i väg till betfälten. Tåget kunde inte ta med alla dessa arbetare, utan man fick arrangera ett extratåg från Tingsryd till Växjö, för att dessa personer skulle komma till sin bestämmelseort. Detta tyder väl inte på någon ovilja mot att taga arbete vid jordbruket. Nej, tvärtom! Så vitt jag förstår, berodde tillströmningen av arbetskraft i detta fall

Svar å interpellation. (Forts.)

på att folket genom annonserna hade fått reda på att de kunde få sysselsättning. Jag tror, att om man hade använt samma metod, när det gällde att få tag i jordbruksdrängarna, så hade man nog fått sitt behov fyllt. Man hade bara behövt sätta in ett par rader om att man behövde jordbruksdrängar i annonsen efter betfolk. Det hade ju inte behövt vara förenat med några större kostnader.

Sedan har det här av statsrådet och även av interpellanten fällts hårda domar över de lokala arbetslöshetskommittéerna. Det är ju bevisat, att de inte i allo ha fyllt sina uppgifter så som de bort, och det är uppenbart, att det finns vissa bristfälligheter i organisationen. Jag skulle emellertid förmoda, att dessa bristfälligheter komma att avhjälpas i samma mån som man får klart för sig sina uppgifter, och att samarbetet mellan arbetsförmedlingsanstalterna och arbetslöshetskommittéerna snart blir vad det skall vara. Då är det sannerligen ingen fara för att något sådant som här inträffat kommer att upprepas.

Det är en annan synpunkt, herr talman, som jag i detta sammanhang inte kan underlåta att framföra. I anledning av den framställning, som gjorts till socialministern och den undersökning, som sedermera verkställdes av socialstyrelsen, har man för att utöka möjligheterna för jordbrukarna i Kronobergs län att få arbetskraft enligt uppgifter i tidningarna tillåtit 250—300 man, som varit anställda vid A. K:s reservarbeten i Kronobergs län. Detta har ute i kommunerna väckt mycken förstämning. Dessa människor ha gått arbetslösa långa tider, och så ha de äntligen lyckats få sysselsättning vid ett vägbygge, som kanske går alldeles förbi deras dörr. Nu bli de tillåtna, och så skickas stockholmare och göteborgare dit i stället, varefter de få gå där och se på hur de andra arbeta utan möjlighet att få någonting att göra. Ingen må förtänka dem, om de i en sådan situation bli bittra.

Jag måste i detta sammanhang yttra några ord med anledning av den kritik, som framförts mot det beslut, som fattades i fjol angående lönerna vid reservarbetena. Jag har verkligen försökt att taga reda på, hur stora inkomsterna vid dessa arbeten i verkligheten äro. Statsrådet lämnade ju en uppgift om att genomsnittsinkomsten skulle uppgå till 3:20 per dag, och detta belopp kan väl på intet sätt sägas vara avskräckande stort. Jag fick i dag på morgonen i telefon en uppgift från ordföranden i en arbetslöshetskommitté. Jag har sedan försökt att få den uppgiften verifierad men har inte helt lyckats därmed. Han sade, att på Hovmantorpsvägen i Kronobergs län hade man utbetalt en reservarbetarlön på 22 öre i timmen. Jag måste säga, att om den uppgiften är riktig, så kan man då åtminstone inte komma och påstå, att lönerna ligga på en för hög nivå. Hos arbetslöshetskommissionen har man på förfrågan svarat, att uppgiften om 22 öre i timmen inte är riktig, och man har meddelat, att lönerna ligga mellan 25 och 50 öre i timmen.

Vilja herrarna verkligen göra gällande, att denna lönesättning är av en sådan natur, att den lockar folk till reservarbetena? För min del tror jag i varje fall inte, att så är förhållandet.

Jag undrar, om vi inte allesammans skulle kunna vara överens om att försöka göra vårt bästa och göra vad som göras kan för att inte försvåra möjligheterna att effektivt hjälpa de hjälptägnade, som riksdagen har beslutat. Ty, mina herrar, vad blir följden av den kritik, som här förekommit — om man nu kan använda det uttrycket. Jo, följden blir endast bitterhet hos dem det gäller, och denna bitterhet kunna inga andra komma att draga nytta av än de ytterlighetsriktningar, som försöka framskapa desperation inom vårt folk. Vill man verkligen detta, då har man verkat i den riktningen genom den presskampanj, som igångsatts på detta område.

Svar å interpellation. (Forts.)

Herr **Lindman**: Herr talman! Jag har med största intresse åhört statsrådets svar på interpellationen och den debatt, som här förekommit.

Jag skulle vilja säga, att det enligt min erfarenhet är alldeles uppenbart, att det är en ganska svår sak att klara av förhållandet mellan de lokala arbetslöshetskommittéerna och arbetsförmedlingsanstalterna. Detta framgår för övrigt tydligt av det svar, som statsrådet lämnade på interpellantens frågor. Den största svagheten med hela detta arrangemang är just den, att saken inte får reglera sig själv genom lönesättningen, utan att det hela ordnats på det sätt som nu skett. För A. K. är det givetvis en ofantligt svår uppgift att kunna överblicka och hålla reda på vad som händer och sker ute i de 1,500 kommuner, som det här är fråga om, och man kan knappast begära, att A. K. skall kunna fylla den uppgiften. Jag tror därför, att det bästa vore, om hela detta problem, d. v. s. folks sysselsättande vid reservarbeten respektive inordnande i produktivt arbete, reglerades genom att man gäve lämpliga direktiv för lönesättningen.

Nu hörde jag visserligen, att statsrådet i sitt svar sade, att av det anförda framgick, att de här berörda svårigheterna icke kunna bero på de direktiv, som riksdagen fastställde i fjol. Jag är emellertid inte riktigt säker på att den slutsats, som herr statsrådet därvidlag drog, kan vara riktig. För det första vill jag anförä, att vad de tidigare direktiven beträffar, det ju i dem stipulerades, att lönerna vid reservarbetena skulle vara lägre än grovarbetarlönen i orten. I fjol ändrades detta som bekant till att reservarbetarlönen icke får överstiga den i orten gängse grovarbetarlönen, men det veta vi ju alla, att denna bestämmelse skall tolkas så, att reservarbetarlönen skall vara lika med grovarbetarlönen. Redan den omständigheten tyder på att den förändring, som vidtagits beträffande lönesättningen, måste haft en viss inverkan, vilket den säkerligen också haft.

Svårigheterna för jordbrukarna att få tillräckligt med arbetskraft bero nog inte, som den näst föregående talaren på Östgotabanken sade, på själva lönesättningen vid jordbruket. Han talade ju om att det bjöds oskäligen låga löner o. s. v., och att jordbrukarna försökte utnyttja de arbetslösa för att kunna pressa dem till mycket låga löner. Han sade vidare, att man försökte hjälpa sig fram med unga pojkar, som man kunde ge en mycket låg ersättning för deras arbete. Jag hörde emellertid inte, att statsrådet gjorde någon anmärkning i sitt svar mot de löner som erbjudas drängarna. Statsrådet angav vissa siffror, men jag hörde inte, att han gjorde någon som helst anmärkning mot lönerna vid jordbruket för att de i och för sig skulle vara för låga. Svårigheterna på denna punkt bottna nog inte i själva lönesättningen vid jordbruket, utan de bero nog på den lönesättning som man tillämpar vid reservarbetena, och i någon mån kanske också på sådana förhållanden som att man hellre tar det ena arbetet än det andra. Man föredrar det kanske därför att det är behagligare, bekvämare, angenämare och därför att man har vissa förmåner, som kunna vara att föredraga framför dem, som man kan få vid det tunga arbetet i jordbruket. Det kan bero på att man har mer ledigt på lördagarna o. s. v. Jag upprepar emellertid, att det är förhållandet mellan vad som bjudes på ena hållet och vad som bjudes på andra hållet, som till sist måste bli det avgörande. Det är detta som skapat och skapar de svårigheter, som nu förefinnas.

Nu hörde vi av statsrådets anförande, att man söker få jordbruksarbetare från Kronobergs län till mellersta och södra Sverige, till Skåne o. s. v. Jag fäster då intet avseende vid vad den siste ärade talaren sade om att det stod fullt med folk vid tåget i pingstas, som ämnade sig till betrensningen i Skåne, ty det är ju en säsongföreteelse, som säkerligen icke har något alls med detta

Svar å interpellation. (Forts.)

att göra. Det är ju sådana, som äro vana vid att fara dit ned på bestämda tider om året för att uträtta ett bestämt arbete, och de fara ju på samma sätt på hösten till betskörden. De kunna klara sig utan arbetsförmedling. Jag tänker i stället mera på vad det är som kan göra, att man i mellersta Sverige, till exempel i Stockholms län, söker erhålla arbetskraft från Kronobergs län. Ja, det kan ju, herr talman, bero därpå, att smålänningar äro ett duktigt folk. Av egen erfarenhet tror jag mig kunna säga, att smålänningarna äro ett folk, som äro vana vid att uträtta ett tungt och hårt arbete. Det tror jag vi alla kunna erkänna, som haft med dem att göra. Men är det uteslutande detta, som det beror på? Kan icke detta, att man alltså från dessa län i mellersta Sverige söker erhålla arbetskraft till jordbruket från Kronobergs län, bero på, att det folk, som man själv har, är arbetslöst och har anställning vid reservarbetena. Vi veta ju av statistiken, att det finns arbetslösa i dessa län. Dessa reservarbeten vill man icke gärna lämna utan föredrar att gå kvar i dem. Det är, tror jag, en sak, som nog spelar ganska stor roll. Hela anordningen med reservarbeten har ju emellertid icke tillkommit av något annat skäl än för att skaffa arbete åt dem, som äro verkligt arbetslösa, och man måste då av dem, som äro verkligt arbetslösa, begära, att om de äro kunniga på ett sådant område som jordbrukets, skola de också gå till jordbruksarbete. Om man emellertid icke rapporterar dem, som gå på reservarbete, såsom arbetslösa, vet man ju icke, hur många arbetslösa som finnas. Härei ligger säkerligen en mycket stor svårighet.

Ja, herr talman, jag skall icke uppehålla mig längre vid detta. Jag vill till sist endast säga, att enligt min mening finns det bara ett enda sätt att klara ut hela denna sak med de 1,500 kommuner, som rapportera arbetslösa, och det sättet är, att man automatiskt reglerar det hela genom lönesättningen, så att en person hellre går till det produktiva arbetet än i reservarbete. Detta kan endast ske genom en ändring av direktiven.

Chefen för socialdepartementet herr statsrådet **Möller**: Herr talman! Jag skall endast tillåta mig en kort replik.

Jag blev verkligen glad, när jag hörde amiral Lindman förklara, att det riktiga vore, att lönerna skulle sköta sig själva. Det var nämligen just vad den socialdemokratiska regeringen föreslog i fjol, nämligen att hela arbetslöshetspolitiken skulle läggas om så, att lönerna verkligen fingo sköta sig själva. Sedan fann jag emellertid, att amiralen icke alls menade något sådant utan tvärtom att därmed, att lönerna skulle sköta sig själva, skulle förstås, att reservarbetslönerna alltid skulle ligga något inunder de löner, som man kan erhålla i den s. k. öppna arbetsmarknaden. Jag skall icke taga upp någon tvist om den saken. Det tjänar ju icke mycket till, då vi ju snart komma att få en arbetslöshetsdebatt igen.

Att herr Lindman nu känner sig illa berörd, kan jag ytterst väl förstå. Det har ju sänts upp så många ballonger om de förfärliga verkningarna av fjolårsbeslutet, och om det då sticks hål på dessa ballonger på ett så effektivt sätt som i dag, kan jag mycket väl förstå amiral Lindmans attityd i denna diskussion. Det går ju icke an, att man skall få det intrycket av denna debatt, att i själva verket de påståenden, som gjorts av herr Lindman och hans meningsfränder, ha visat sig ohållbara.

Jag vill fästa uppmärksamheten på att herr Lindman icke vidrörde något faktum av hela den serie av fakta, som anfördes i interpellationssvaret. Han kom endast med antaganden och påståenden och upprepanden och precis samma gamla argumentering, som vi känna sedan många år tillbaka. Jag vet icke, vilka löner herr Lindman anser, att man borde komma till. Man kan

Svar å interpellation. (Forts.)

icke fastställa någon reservarbetslön, som icke kan underbjudas. Vi ha här talat om ett landskap, dit man skickat folk från hela landet och från orter med ett väsentligt högre löneläge, och de få där praktiskt taget en lön, som håller sig omkring något sådant som 3 kronor 60 öre om dagen. Det motsvarar en årsinkomst av 1,080 kronor, under förutsättning att vederbörande har reservarbete varenda arbetsdag under året. Jag vet icke, hur många det är, som verkligen ha det. Man hade i Kronobergs län i slutet av mars 1,500 reservarbetare från annat håll och något över 900 från det egna länet, som voro sysselsatta i dessa arbeten. Skulle man nu reducera denna lön på 3 kronor 60 öre ytterligare, så måste jag säga, att vi skulle ha kommit fram till sådana förhållanden i vårt land, att de bli alldeles orimliga.

Jag har faktiskt trott på talet eller rättare sagt det gamla svenska skrytet — jag är icke säker på att jag icke själv deltagit däri — att vårt folk levde på en standard, som låg väsentligt mycket högre än den allmänna standarden i världen. Nu finna vi, att den stora massan av arbetare på landsbygden — det är ju dem det här gäller — ha en inkomst mellan 960 och 1,080 kronor om året. Det är ju icke bara ungarlar detta gäller utan även familjeförsörjare. Det är den lön, de skola leva på. Jag måste säga, att jag blev ganska häpen, när jag såg det. Är detta riktigt, måste vi alla, såvitt jag förstår, korrigera våra föreställningar om den svenska levnadsstandard, i varje fall för mycket stora delar av vårt folk.

Jag skall icke här yttra mig om lönesättningen. Jag tycker icke det finns någon anledning att i denna diskussion försöka konstatera, huruvida den lönesättning, som ägt rum, är riktig eller oriktig. Jag vill endast konstatera det faktum, att om herr Lindmans intentioner skola följas, måste det innebära, att vi skola ned, jag vet icke hur långt men i varje fall till en ännu lägre standard än som avslöjas av de siffror, som anfördes i interpellationssvaret. Jag kan icke hjälpa, att jag tror, att det skulle vara en mycket olycklig utveckling, om man verkligen skulle drivas till något sådant.

I själva verket förstod jag icke riktigt vissa delar av vad herr Lindman sade. Herr Svensson i Grönvik anförde ju, att då det gällde betarbetare, hade så många arbetsvilliga anmält sig, att man måste sätta in extratåg från Tingsryd för att de skulle kunna komma fram till sina arbetsplatser. Det skulle alltså icke längre vara fråga om någon arbetsovillighet utan endast därom, att personer, som fått reservarbete, skulle önska stå kvar i dessa. Man beskyller dem icke längre för att icke vilja arbeta — arbetsvilligheten konstaterar man tvärtom finns där — men man säger, att de vilja hellre ha reservarbete. Jag måste emellertid därvidlag säga, att Kronobergs län är ganska stort. Det finns en central arbetsförmedling i Växjö, och till denna arbetsförmedling insändas anspråk på jordbruksarbetare från alla möjliga håll i landet. Om icke arbetsförmedlingen omedelbart kan effektuera beställningarna på arbetskraft till Stockholms län, till Gotland, till Skåne, till Västergötland o. s. v., så skulle det tyda på att folk hellre ville stanna vid vägarbetena. Jag har tyvärr icke några siffror med mig på hur många av de vid vägarbetena sysselsatta arbetarna i Kronobergs län, *som äro jordbruksarbetare*. Jag föreställer mig emellertid, att urvalet av dem, som skickas till statliga reservarbeten i Kronobergs län, där ju glasindustrien varit mycket hårt drabbad av krisen, icke sker så ensidigt, att det bara är jordbruksarbetare. Då det nu i slutet på mars fanns 1,201, som icke ha fått någon hjälp, tror jag uppriktigt sagt, att hela felet ligger i en bristfällig organisation av arbetsförmedlingen där nere. Jag måste säga, att herr Svensson i Grönvik har fullkomligt rätt, när han frågade, varför man icke exempelvis hade annonserat efter drängar. Det är mycket sannolikt, att om man hade satt in en annons i tidningarna,

Svar å interpellation. (Forts.)

hade man fått överskott på arbetsökande till jordbruket i stället för att nu motsatsen inträffat. Det antagandet är åtminstone lika sannolikt, ja, jag skulle vilja göra gällande mera sannolikt än herr Lindmans antagande, att det varit den eländiga lönesättningens skull genom beslutet i fjol.

Detta är vad jag har att säga om den saken. Jag tror icke man behöver vara så förfärligt bekymrad för detta. Att det, om det helt plötsligt anmäler sig ett jämförelsevis stort behov av arbetskraft, kan bli litet gnissel i övergångarna, ligger i sakens natur, och det kan ingen lönesättning avhjälpa. Den har med all sannolikhet icke med saken att skaffa. Att sedan intresserade personer med tämligen lösa påståenden — bevisningarna äro i varje fall ytterst svaga — förklara, att de ha hört, att det lär vara så, att folk icke vill lämna sina vägarbeten utan hellre stannar kvar där, det imponerar verkligen icke på mig. I vissa undersökta fall, när det verkligen konstaterats vilka personer det skulle ha gällt, har man ju ständigt sökt åberopa en eller annan, som missbrukat hjälpen, för att på det sättet komma åt en princip inom hela arbetslöshetshjälpen. När skola herrarna lära sig att låta bli att generalisera på detta fullkomligt orimliga vis? Det är denna generalisation av mycket enstaka händelser, som är det stående draget i herrarnas hela agitation på detta område.

Herr **Skoglund**: Herr talman! Jag kommer icke att uttala mig om förhållandena i Småland och icke heller om de tidningsartiklar, som förekommit och som man här har åberopat, då jag icke har läst dem. Jag har begärt ordet för att säga, att om man förnekar, att den statliga arbetslöshets- och konjunkturpolitik, som nu bedrives, påverkar de arbetslösa i sådan riktning, att ett större antal anmäla sig än som man egentligen hade rätt att vänta, då håller man sig icke till verkliga förhållandet. Det går icke att bestrida, att såväl statliga och statskommunala reservarbeten som framför allt olika sorters beredskapsarbeten, påverka många människor att söka sig till arbetsförmedlingen för att där anmäla sig som arbetslösa. Att så är fallet, ligger ju i sakens egen natur. När en enskild företagare skall anställa arbetskraft, efter vilka grunder väljer han då dem, som han anställer? Jo, han söker få de skickligaste, de mest yrkeskunniga och de mest dugliga arbetarna. Hur går det däremot till, när det gäller att anställa arbetare till dessa av staten under olika former igångsatta arbeten och även sådana arbeten, som igångsättas av enskilda men med bidrag av de medel, som äro anslagna till arbetslöshetens bekämpande? Jo, då är det icke längre yrkesskickligheten, då är det icke längre arbetsförmågan, som är det avgörande, utan den enda kvalifikation, som vederbörande då behöver åberopa för att få arbetet, är, att han är arbetslös, och helst varit arbetslös under en längre tid. Det är då icke så underligt, om en hel del personer söka erhålla just den kvalifikation, som i detta fall är nödvändig för att få arbete, enär en del av dessa arbeten äro ganska väl betalda.

Jag satt för en stund sedan uppe i statsutskottet och läste just de uppgifter, som vi ha fått från den statliga myndighet, som handhar arbetslöshetshjälpen i detta land. När man där ser, hurusom de, som arbeta på ett skol-

Svar å interpellation. (Forts.)

husbygge eller något liknande bygge, som igångsatts såsom kommunalt beredskapsarbete, tjäna 8 å 10 kronor per dag, hurusom de, som gräva en avloppsledning, tjäna 8 å 9 kronor om dagen, hur de, som arbeta med skenfria korsningar, tjäna 7 å 9 kronor och de, som arbeta med anläggning av fiskehamnar eller något dylikt, tjäna 8 å 10 kronor, då förstår man, att det icke är så underligt, om människor söka anmäla sig som arbetslösa för att kunna visa, att de böra bli ihågkomna till sådana arbeten.

Herrarna säga vidare, att i detta fall ha icke fjolårets direktiv inverkat. När man talar om direktiven, tänker man i allmänhet på statskommunala och statliga reservarbeten; jag skulle för min del vilja säga, att *hela* den statliga arbetslöshetspolitik, som nu bedrives, verkar i den riktningen, att många söka sig från jordbruket till den statliga hjälpverksamheten.

Det är oriktigt att lägga hela skulden för vad som nu skett på de kommunala och statliga myndigheterna, att säga, att arbetslöshetskommittéerna icke ha handlagt detta på ett riktigt sätt, att säga, att arbetslöshetskommissionen icke skött det så, som den skulle göra. Det är i många fall icke möjligt för dem att övervaka det hela på sådant sätt, som de kanske borde göra.

När herr statsrådet säger, att han i detta fall vill ha bättre bevis för att missförhållanden verkligen föreligga, så råder jag honom att sätta sig i förbindelse med ett statligt organ, som jag tänker han i alla händelser ibland har litet beröring med, nämligen statens arbetslöshetskommission. Jag tror, att han där kan få bevis och upplysningar. I statsutskottet ha vi åtminstone, under den tid vi sysslat med detta, fått en hel del upplysningar, som peka direkt i den riktning, som jag nyss angivit. Jag kan icke underlåta att låta kamraren få del av några av de uppgifter, som jag tycker äro av intresse. Utvända tjänstemän, som opartiskt undersökt förhållandena, ha kommit fram med uttalanden, som i högsta grad påkalla uppmärksamhet. Jag skall be att få återge några av dessa uttalanden.

Det sägs här beträffande ett län, att »kommittéerna äro starkt intresserade av att få bibehålla erhållna platser vid statliga reservarbeten. Sålunda uttalade ordföranden i en taxeringsnämnd, att reservarbetarna voro de högsta inkomsttagarna bland arbetarna. Vid den rikliga arbetstillgången i skogen under sist förlidna vinter, hade man därför gjort allt för att skaffa annan arbetskraft, för att hemsändning ej skulle behöva ske». I ett annat fall låter det på följande sätt: »Kommittéerna anse reservarbetet icke såsom arbetslöshetshjälp utan såsom en vanlig arbetstillgång. Likaså arbetarna. Härav har följt, att man icke haft den rätta inställelsen till anskaffande av arbete i öppna marknaderna.» I ett tredje fall säger man: »En egendomlig syn på reservarbetets karaktär visade sig en inskrivningsnämnd hava, där man beviljade uppskov med värnplikens fullgörande, emedan vederbörande fått hänvisning till statligt reservarbete.» Det är visserligen i dessa fall de kommunala organen, som icke i allt kanske gjort sin skyldighet så, som de skulle, men under detta ligger i alla fall, att både de kommunala organen och arbetarna söka utnyttja den statliga hjälpverksamheten så långt som möjligt. Ifrån ett nordligt län heter det i en rapport: »För att premiera dem, som togo skogsarbete, hade en arbetslöshetskommitté generellt förklarar att var och en, som gjorde så, finge understöd de närmaste 14 dagarna före avresan. Därvid hade ingen behovsprövning förekommit.» Ifrån ett annat län uppe i Norrland heter det följande: »I kommuner där understödsverksamhet pågått länge hade bemärkts, att man ej längre talade om att hämta understöd, utan man lyfte 'avlöning' och t. o. m. kommittéerna talade ibland om 'avlöningsperioder' och 'avlöningslistor', då det gällde dagunderstöd. Vissa kommittéers uppfattning om hjälpverksamhetens art belyses därav, att blanketter och dylikt ofta upplagts på sådant sätt

Svar å interpellation. (Forts.)

att man tänkt sig en verksamhet, som sträcker sig 3 år framåt i tiden.» I ett annat fall heter det: »De arbetslösa fordrade klädesutrustning och reseersättning vid arbete å öppna marknaden, vilket förklaras med att dessa förmåner bjödos vid de statliga reservarbetena.» Ifrån ett mellansvenskt län rapporteras följande: »Understödstagarandan bland ungdomen växer, och det förekommer att om de ej få dagunderstöd flytta de hemifrån för att i någon form framtvinga det allmännas understöd.» En annan rapport lyder: »En ordförande anser att om en person i skogsarbete förtjänar mindre än reservarbetslönen bör han slippa skogsarbetet och få dagunderstöd eller reservarbete.» »Statligt reservarbete i jordbrukskommuner medför anmälan av icke behöriga personer som arbetslösa», säger en tjänsteman från ett annat län. Och från ett annat håll heter det sålunda: »Rapportsiffrorna befunnos i vissa fall så otillförlitliga, att antalet ohjälpta kunde uppgå till 70 och 80, ja — uppemot 100 % ohjälpta, utan att något speciellt missnöje förspordes bland de arbetslösa.» Vidare heter det: »En kommun ståtade med höga arbetslöshetssiffror, och tvenne ledamöter i dess arbetslöshetskommitté hade propagerat i angränsande kommuner för åstadkommande av goda rapportsiffror, då man därigenom bättre kunde utnyttja den statliga hjälpen.» Vidare kanske jag kan få citera ett uttalande från ett län, som icke ligger så långt ifrån Stockholm: »Ordföranden i arbetslöshetskommittén hade konstaterat en bestämd tendens hos drängar och torpare att övergiva jordbruket för reservarbete. Han hade på sista tiden uppvaktats av torpare, som frivilligt slutat sina anställningar och vilka erkände att detta skett i syfte att så småningom erhålla reservarbete.» Uti ett norrlandslän har man gjort följande erfarenheter: »Inom kommunen och dess närhet pågående statliga reservarbeten utövade dragningskraft på de arbetslösa, och uppgav man att fall förekommit, då t. o. m. ungarlar vägrat taga skogsarbete under förmenande att de hellre gingo utan arbete några månader, för att sedan möjligen komma in i reservarbete.» Och ifrån ett annat norrlandslän heter det: »Vägran att taga skogsarbete har förekommit i stor utsträckning i flera kommuner. En rekvisition på ett 60-tal man till skogsarbete kunde ej fyllas och endast genom det sociala ombudets närvaro förmåddes man att avpollettera skogsarbetare från statligt reservarbete. Dessa undandrogo sig dock arbetet genom att ej uppsöka arbetsgivaren och arbetet bortsattes åt personer från främmande kommuner.»

Jag skall icke läsa vidare, men annars finns det åtskilligt att anföra som visar, att det är alldeles riktigt, som herr statsrådet sagt och som även interpellanten framhållit, nämligen att det är många i de kommunala organisationerna, som icke tolka direktiven riktigt och kanske icke heller fullgöra uppdragen på rätt sätt. Men det visar också, att från såväl kommunalt håll som arbetarhåll göres mycket, mycket stora ansträngningar för att komma över denna statliga hjälp och de medel, som äro anslagna för densamma, och att det icke är möjligt att konstruera sådana kontrollåtgärder, att icke stora misstag kunna ske, utan att själva formerna ändras och utan att staten iakttager större försiktighet särskilt i en tid då arbetstillgången ökar i den öppna marknaden. Då detta senare är fallet, blir det alltid de dugligaste och mest energiska, som först få arbete, medan den mindre kvalificerade arbetskraften i det längsta söker utnyttja hjälpverksamheten. Under sådana förhållanden måste såväl de statliga som de kommunala organisationerna om möjligt gå litet hårdare fram. Annars få vi en permanent arbetslöshet.

Till sist skulle jag vilja säga några ord till min länskamrat på östgötabänken, herr Hermansson. Han talar om den motion, han väckt, och i vilken han framhållit en del enligt egen mening uppseendeväckande saker. Han påpekar, hurusom man på många platser burit sig illa åt mot de arbetslösa, och

Svar å interpellation. (Forts.)

betalt dem låga löner o. s. v. Vidare omnämner han en uppgift i en östgötatidning. Den saken känner jag icke till. Jag vill emellertid beträffande motionen säga herr Hermansson, att jag i min hand har ett brev från en kommunalman nere i Östergötland, som har läst herr Hermanssons motion. Han tycker sig förstå — om det är riktigt eller icke vet jag ej, men jag skulle tro, att han har rätt — att den virkeshandlare, som av herr Hermansson i motionen åberopas, är han själv, och han säger nu, att herr Hermanssons uppgifter äro oriktiga. Han gör vidare ett uttalande, som i detta fall är mycket anmärkningsvärt. Han säger nämligen: »Det synes genomgående i anförandena i motionen att allt gjorts för att vilseleda uppfattningen om sakernas rätta förhållanden.» Jag vill icke säga, att jag gör mig till tolk för att så skulle vara fallet, ty jag har icke undersökt saken, men det hela visar, att även herr Hermanssons uppgifter kunna bestridas, och att man kan ha olika meningar om i vad mån de äro riktiga.

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet **Möller**: Herr talman! Jag vill bara konstatera, att ingenting av vad den föregående ärade talaren yttrade har med direktiven att skaffa. Allt han yttrade sig om rörde sig om mer eller mindre felaktiga tillämpningar från de kommunala kommittéernas sida av gällande direktiv.

Det kan kanske i detta sammanhang ha sitt intresse, att jag nämner några siffror. Jag har några siffror från den sista april, som tyda på, att skrämseln för arbetslöshetspolitiken måste vara överdriven. I Norrbottens län var det enligt dessa preliminära siffror — jag vill icke säga, att de äro absolut korrekta — av 7,400 anmälda 4,400 som fingo hjälp på ena eller andra sättet. Av 7,400 var det sålunda 3,000 som icke erhöilo någon hjälp. Den föreställning, man försöker väcka, är tydligen den, att hjälp utgår till en väldig mängd människor, som icke skulle vara berättigade därtill. Jag säger, att det här rör sig om enstaka fall, men att det är tydligt, att man vill hålla vid liv en föreställning om, att det härvidlag gäller ett utnyttjande av hjälpen, som är alldeles oriktigt och orimligt. De nämnda siffrorna skulle alltså närmast betyda, att det i Norrbottens län icke var någon vidare arbetslöshet längre, eftersom 3,000 utav 7,400 faktiskt lämnades utan hjälp och de hjälpta icke äro berättigade till hjälp! Går jag till Västerbottens län, finner jag, att av 4,800 anmälda 1,500 fingo hjälp. Det var alltså 3,300 av 4,800, som icke erhöilo någon hjälp. I Jämtland var det 2,800 av 3,600, som icke erhöilo någon hjälp, i Västernorrlands län 5,500 av 16,200 och i Kopparbergs län 4,200 av 8,200.

Sedan stiga hjälpsiffrorna. I Västmanlands län var det 700 av närmare 2,800, som voro ohjälpta, i Örebro län 1,400 av 4,800, i Värmlands län närmare 4,000 av 8,400 och i Skaraborgs län icke fullt 1,000 av 2,100 o. s. v.

Dessa siffror visa sålunda, att trots den beryktade generositeten hos den nuvarande arbetslöshetspolitiken, är det mycket stora mängder av dem, som behöva hjälp eller i varje fall anmäla sig som hjälpbehövande, som faktiskt icke erhålla hjälp i någon form.

Jag tror uppriktigt sagt, att man bör avstå från att göra misstagen till så stora frågor. Detta är inga stora frågor. Det finns icke något område här i livet, där man icke missbrukar de möjligheter, som bjudas. Jag känner i varje fall icke till, att detta skulle vara något nytt och egendomligt för arbetslöshetshjälpen. Det få ni, mina herrar, mig icke att erkänna. Det finns icke något sådant område. Vilja herrarna diskutera den saken, är jag beredd att ta upp diskussionen.

Svar å interpellation. (Forts.)

Herr Pehrsson i Bramstorp: Herr talman! Den utredning, som har verkställt på grund av den framställda interpellationen, tror jag hälsas med tillfredsställelse av alla som vilja ha verklig klarhet i vad arbetslöshetsdirektiven, som beslutades av förra årets riksdag, i själva verket innebära. Herr Skoglund föredrog en längre skrivelse, och han får ju själv bedöma, i vilken utsträckning densamma äger samband med den föreliggande interpellationen. Jag måste i detta sammanhang alldeles särskilt beklaga, att herr Skoglund, när han berörde förhållandena på detta område, och kanske även vissa missförhållanden, till sist ändå inte meddelade, att de påtalade förhållandena icke stodo i överensstämmelse med de direktiv, som fjolårets riksdag beslöt. Ty, mina herrar, om vi vilja ha någon reda och ordning i dessa avseenden, och när det nu så mycket talas om att vi skola bevara demokrati och riksdagens anseende, synes det mig angeläget vara, att man icke minst från den sida, som herr Skoglund företräder, försöker klargöra för den stora allmänheten, vad detta riksdagsbeslut i själva verket innebär. Jag har nu den uppfattningen, att mycket av vad som talats och skrivits i denna fråga icke är till nytta, och att det kanske ställt till mera misstämning gentemot den svenska riksdagen, än den svenska riksdagen egentligen är värd, i det att en hel del människor bibringats den uppfattningen, att det på detta område förhåller sig på det sätt, som en del tidningar framställt förhållandena, vilket i själva verket ingalunda är fallet.

Jag får nu säga, att den flykt, som annars ligger över herr Lindmans ändring, saknades i dag. Och detta förstår jag, då ju herr Lindman i sitt innersta måste erkänna, att den utredning, som här är gjord, fullständigt kullkastar allt som på det hållet är sagt och skrivet om dessa saker. Under sådana förhållanden är det naturligtvis inte möjligt att med vanligt frejdigt mod framföra de synpunkter, som äro avgörande för den åsiktsriktning, som herr Lindman företräder. Herr Lindman försökte ändå påstå, att nu berörda missförhållanden berodde på lönerna, vilka i sin tur berodde av fjolårets riksdagsbeslut. Jag skulle då först vilja fråga herr Lindman, om icke skillnaden i fråga om de nu berörda lönerna på grund av fjolårets beslut inskränkte sig till allenast fem öre per dag. Herr Lindman menar väl inte, att sugningen till reservarbetena skulle bli större med en femöring mer per dag. Jag har åtminstone den erfarenheten från det praktiska livet, att man icke behöver räkna med något sådant. Vidare sade herr Lindman, att lönerna skola anpassas efter löneläget i den öppna marknaden. Ja, detta var någonting alldeles nytt, ty till och med de två år, då herr Lindmans regering framlade propositioner om anslag till arbetslöshetens bekämpande, var det icke alls tal om några löne-direktiv i den riktningen. Det kan ju vara förlåtligt, om man kommer till bättre insikt om förhållandena efteråt, men då var också hela lönesystemet mera stelt än för närvarande. Jag har icke kritiserat herr Lindman för detta, ty dessa grunder voro ju antagna av olika regeringar och riksdagar. Jag skulle för min del vilja säga, att lönerna före 1932 voro, åtminstone när det gällde jordbruket, mindre anpassade till jordbrukets löner än efter 1932, vilket ytterligare underströks av 1933 års riksdag. Det system, som löne-direktiven tidigare innebar tog nämligen icke samma hänsyn till jordbruksarbete och skogsarbete.

Vidare skulle jag vilja säga, att avsikten med hela arbetslöshetspolitiken och statens åtgärder till skydd för dem, som kommit i det svåra läget, att de icke kunna få arbete i den öppna marknaden, skola, så snart möjlighet därtill föreligger, såvitt jag tolkar direktiven riktigt, hänvisas till dessa arbeten. Om så icke sker, såsom förhållandet synes ha varit i nu omdiskuterade fall, föreligger felaktigt förfaringsätt från olika lokala myndigheters sida. Man

Svar å interpellation. (Forts.)

säger nu, att det icke är så lätt för de lokala myndigheterna att tillämpa dessa direktiv, då kommunerna äro så många. Men, ärade kammarledamöter, det fanns väl lika många kommuner här i landet före som efter 1933, och följaktligen var det väl precis samma förhållande tidigare som nu.

Jag vill nu säga, att 1933 års beslut innebär bättre möjligheter till anpassning efter löneläget än tidigare direktiv, då ju utskottet underströk, och kamrarna anslöto sig till utskottets uttalande, att arbetslöshetskommissionen måste låta sig angeläget vara att justera lönerna, allteftersom de ekonomiska förhållandena utvecklade sig. Men därutöver skulle arbetslöshetskommissionen se till, att om det blev efterfrågan på arbetskraft i öppna marknaden, skulle arbetslöshetskommissionen inskränka såväl statliga som statskommunala arbeten eller till och med låta dem upphöra. Jag kan nu nämna, att det tidigare har varit så, att statskommunala arbeten icke fått inskränkas och i vart fall icke fått upphöra, ity att vederbörande kommun, som satt i gång ett dylikt arbete, riskerat att icke få anslag till arbetets fullföljande. Efter 1933 års beslut föreligger emellertid denna möjlighet.

Jag tror därför, att den utredning, som nu är gjord, visar, att det härvidlag liksom överallt annorstädes finns vissa brister, ävensom att det finns vissa människor, som — och detta är helt naturligt — hellre söka sig till ett slags arbete än till ett annat. Att vissa fel och brister förefunnits får man väl mera räkna till undantagen än anse som regel. På grund av vissa inträffade omständigheter har det parti jag tillhör vid årets riksdag framburit en motion, i vilken vi hemställt, att riksdagen måtte besluta den utvidgning av kontrollen i fråga om tillämpningen av de av riksdagen beslutade direktiven, som överhuvud taget kan anses möjlig. Jag vågar hysa den förhoppningen, att vad som här framkommit styrker behovet av en bättre kontroll icke allenast i fråga om arbetslöshetsorganisationerna ute i orterna utan även i fråga om arbetsförmedlingsbyråerna, och det synes mig, som att detta vårt förslag nu tagit ett steg framåt.

Jag skulle till sist vilja säga, att det finns en viss grupp i detta land, som visat en alldeles särskild lust att lägga hela sin politik på det sättet, att man på allt sätt velat uppröra sinnena. Men jag kan väl ändå icke tro, att man på det håll, där man försöker misstänkliggöra de beslut, som riksdagen i detta avseende fattat, anser sig därmed utföra en landsgagnelig gärning. I anslutning härtill skulle jag vilja uttala det önskemålet, att hela den svenska tidningspressen och alla de, som ute i bygderna skola redogöra för vad dessa beslut innebära, låta sig angeläget vara att så korrekt som möjligt återgiva vad den av statsmakterna beslutade hjälpen egentligen innebär, och hur direktiven skola tillämpas. Jag tror, att vi i så fall så småningom skola komma till sådana förhållanden, som icke driva fram alla dessa olika särgrupperingar, föranledda av misstroende som underblåses av inte minst högerpartiet. Ty vi skola komma ihåg, att en del av dessa särgrupperingar lever på ett visst missnöje över det förhållandet att det finns människor i vårt land, som icke ha några svårigheter att kämpa med, medan det å andra sidan finns grupper, som faktiskt ha stora svårigheter att kämpa med. Om man icke tar hänsyn till dessa senare kommer det säkerligen att växa fram ett än större missnöje. Men det växer också fram en misstro, om riksdagens politiska partier försöka framställa ett faktiskt förhållande på olika sätt och särskilt då på ett sådant sätt, varpå det överhuvud taget icke skall framställas, eller som icke står i överensstämmelse med verkliga förhållandet.

Herr **Andersson** i Stockholm: Herr talman! Den här debatten har åtminstone givit det beklämande intrycket, att den visat, att det finnes folk, som

Svar å interpellation. (Forts.)

har så liten uppfattning om den nöd och det missnöje, som råda bland tusentals och åter tusentals människor i landet, att de kunna tala på sätt som skett här i kammaren i debatten i dag. Debatten är också utomordentligt intressant, ty man har varit i tillfälle att konstatera, att den syn, man på borgerligt håll har på detta, är egentligen numera beroende av om man tillhör bondeförbundet eller högerpartiet. Jag har varit i tillfälle att åhöra debatter i riksdagen beträffande arbetslöshetspolitiken och arbetslöshetsdirektiven tidigare, där bondeförbundet haft ungefär samma uppfattning som den herrar Lindman och Skoglund företråda i dag. Men förhållandena ha ändrat sig, och kanske är det glädjande för den händelse ändringen är uppriktig. Men är det bara så, att bondeförbundet uppträder till försvar för en ståndpunkt, som man intog i samband med den mycket omtalade kohandeln i fjol, då är det icke så mycket att sätta värde på ur politisk renlighets synpunkt. Så mycket måste jag säga är klart.

Men vad är det, som här förekommit? I några högertidningar har man fört fram historier, som härstamma från förnämligast Kronobergs län. Det är några enskilda kommunalmän, som där underlåtit att fullgöra de skyldigheter, som finnas i direktiven för de uppgifter de skola sköta i detta avseende. Det har man sedan kolporterat ut i högerpressen. Man säger: »Här ser ni, hur det ligger till med arbetslöshetspolitiken i landet.» De arbetslösa eller arbetarna överhuvud kunna naturligtvis icke anklagas för eller ställas till ansvar för, om de kommunala myndigheterna icke fullgöra sina skyldigheter.

När jag läste historierna, bland annat i Svenska Dagbladet, fick jag det bestämda intrycket, att detta hade man lagat till för att hava något att skriva om. En undersökning skulle säkerligen giva vid handen, att de, som skött detta, varit Svenska Dagbladets politiska meningsfränder och att hela historien är tillagad.

När jag sedan hörde först herr Olsson i Golvvasta och sedan herr Hermansson, så tackade herr Olsson i Golvvasta statsrådet, och herr Hermansson tackade herr Olsson i Golvvasta. När jag hörde allt detta, kunde jag icke göra mig fri från intrycket, att parterna från uppgörelsen i fjol kommit överens om, att bondeförbundet skulle interpellera och regeringspartiet tacka. Så var den saken klar. Det är väl ändå på det sättet, när man går igenom hela denna historia, att högern försökt få litet stöd för det trams, som skrivits och talats om arbetslöshetspolitiken, och bondeförbundet och socialdemokraterna hava varit angelägna att få tillfälle att deklarerat, hur det ligger till för deras vidkommande. Men se vi på de deklARATIONER, som man gjort framför allt från statsrådets sida i dag och jämföra det med vad vi varit i tillfälle att höra och läsa i den socialdemokratiska pressen om den utomordentliga arbetslöshetspolitik, som blivit följden av riksdagsbeslutet i fjol, är det nog sant, som statsrådet sade, att visst har det släppts upp många ballonger både från herr Lindman och regeringen och framför allt dess advokater i landet. Men med statsrådets förklaring här har åtminstone en del av regeringspartiets ballonger spruckit. Det är klart. Ty vad har man sagt? Man har förklarat, att uppgörelsen i fjol innebar avsevärda förbättringar åt de arbetslösa. Onekligen har man i den socialdemokratiska pressen med alla dessa oriktiga påståenden givit anledning till oriktiga skrivelser i högerpressen. Man har framställt arbetslöshetspolitiken som utomordentlig. Vi hava hört av herr Svensson i Grönvik i dag uppgifter, som tidigare bekräftats, att de arbetslösa i Småland förtjäna 22 öre i timmen i vissa fall. Trots den uppgiften, som är riktig, kommer ändå herr Lindman och säger, att lönerna skola avpassas så, att man alltid söker sig till det produktiva arbetet.

Vad var det, som beslöts av riksdagen i fjol och som utgjorde den förnämsta

Svar å interpellation. (Forts.)

ändringen i arbetslöshetsdirektiven? Om herrarna skaffa sig eller läsa i arbetslöshetskommissionens lilla bok »Råd och anvisningar beträffande hjälpverksamheten» skall ni finna, att den väsentligaste ändringen är, att förut skulle endast arbeten, vilka eljest icke inom överskådlig tid komme till utförande i den öppna arbetsmarknaden, utväljas som reservarbeten, men med beslutet i föl är intet arbete principiellt undantaget. Därmed beslöt alltså riksdagen en sådan ändring i direktiven, att vilka som helst av den öppna marknadens arbeten kunna göras till reservarbeten. Jag måste då ställa frågan, om det råder någon annan skillnad mellan arbeten, som utföras i den öppna marknaden, och dem, som utföras av arbetslöshetskommissionen, än att man betalar de senare arbetena med löner, som gå ända ned till 22 öre i timmen och därunder. Det råder icke någon annan skillnad. Det är bara, att de arbeten, som bedrivs som reservarbeten, fastän de rätteligen tillhörde den öppna marknaden, avlönas så, att det icke är möjligt för dem, som arbeta där, att försörja sig på sin lön. Det är reellt vad som förekommit.

Det har talats om, att man följer de direktiv riksdagen beslutat, nämligen att lönerna icke skola vara lägre än de i orten gällande lägsta grovarbetarlönerna, för vilka arbete i avsevärd omfattning blir utfört. Högre bli de icke; den saken är säker. Jag har i min hand ett papper från den s. k. besvärnsnämnden, där besvärnsnämnden själv i sitt beslut konstaterat, att den lägsta gällande grovarbetarlönen på den här ifrågavarande orten synes utgöra 1 krona 6 öre i timmen. Det heter nämligen: »Inom socknen synes den lägsta grovarbetarlönen utgöra 1 krona 6 öre per timme.» Arbetslöshetskommissionen har fastställt reservarbetslönen till 4 kronor om dagen. Besvärnsnämnden har gjort ändring så till vida, att den satt lönen till 5 kronor om dagen. Men allt fortfarande är den 3 kronor 48 öre per dag lägre än den lägsta i orten gällande grovarbetarlönen.

Sådant där kommer icke herr Skoglund ihåg, eller också hamna aldrig sådana papper i hans händer; utan han letar reda på vad en och annan taxeringsordförande säger. Varför citerar han dem? Är icke herr Skoglund själv lika trovärdig som taxeringsordförandena här och där i bygderna och vad de hitta på? Det är icke någonting annat än helt subjektiva omdömen, som kommit till uttryck i de citerade papperen. Ett subjektivt omdöme från en taxeringsordförande eller någon annan är icke värdefullare än vad vem som helst tar sig före att prata i sådana här saker.

Jag hörde redan för sju eller åtta år sedan en ledamot av Stockholms stads arbetslöshetskommitté förklara, att det var lantarbetare på Svartsjölandet, som övergivit sina anställningar och blivit nödhjälpsarbetare i stället. Det är alltså icke bara på sista tiden detta påstående förekommit, utan denna visa har man på högern sidan sjungit på hela tiden. Bondeförbundet har också tidigare gjort detsamma. Men nu har åtminstone detta ändrat på sig och givit en annan ton i detta sammanhang. Nog är det väl ändå utomordentligt intressant att höra, att herrar Olsson i Golvvasta, Svensson i Grönvik och Pehrsson i Bramstorp hava en uppfattning i denna sak, men att herr Lindman, amiralen, vet betydligt bättre hur det står till vid jordbruket än jordbrukarna själva. Jag tror, att man har anledning att säga, att den uppfattning, som kommit till uttryck från bondeförbundsrepresentanterna i kammaren är riktig, nämligen att de nuvarande direktiven och villkoren för reservarbetena icke draga arbetskraft från jordbruket. Den, som påstår att så verkligen sker, talar för resten mot bättre vetande. Ty envar vet, att ingen har rätt att välja mellan arbete i den öppna marknaden och arbetslöshetskommissionens arbetsplatser. Om någon kommunal myndighet låter folk deltaga i reservarbete, trots att det finnes arbete i den öppna marknaden, är det kanske i den avsikten, att hö-

Svar å interpellation. (Forts.)

gerpressen skall få något att skriva om. Ty någon möjlighet därtill föreligger icke eljest.

Jag kan icke underlåta att uttrycka min förvåning över, att man kommer från riksdagsmäns sida med sådana uppgifter som att det skulle kunna ske. Ty det är riktigt, vad som tidigare sagts, att bestämmelserna för att en arbetslös skall komma i åtnjutande av den ringa hjälp, som staten lämnar, innebära så pass höga skrankor, att det finnes icke möjlighet för någon att taga sig över dem, utan han skall då verkligen släppas igenom de små öppningar som finnas. Statsrådet har här vittnat om, att det är tusen och åter tusen, som anmält sig men som icke fått någon hjälp. Det är en utomordentlig brist i den arbetslöshetspolitik, som staten bedriver.

I debatten om jordbrukshjälpen häromdagen yttrade statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, att visst finnes det många i landet, som lida brist, men det finnes icke någon, som behöver sakna bröd, även om han icke har sovel till det. Herr talman! Det vittnar om en utomordentligt dålig kännedom om förhållandena för tusentals människor. Ett iakttagande av de många fattiga stackare, som här i staden gå och leta i soptunnorna för att söka finna en brödbit att stilla hungern med, kunde vara lärorikt för kammarens ledamöter. Om ni leva fullkomligt okunniga om verkligheten, rekommenderar jag er att gå och se på förhållandena. Det är en liten bild av eländet i landet. Har man sett den, blir man en smula nedstämd, lindrigt uttryckt, när man från riksdagens ledamöters sida hör sådant tal om nöden i landet, som här förekommit, talet om understödstaranda, allt under det tusenden och åter tusenden människor icke kunna få hjälp, därför att samhället icke har möjlighet att giva dem arbete, på vilket de kunna försörja sig. Det sista är dock vad de mest av allt önska.

Herr Hermansson: Herr talman! Herr Skoglund sade något om att jag i min förut omtalade motion skulle ha lämnat oriktiga uppgifter. Jag vill med anledning härav säga, att jag fått dessa uppgifter av personer som jag personligen känner. De äro icke lämnade under edlig förpliktelse, och jag kan icke svära på att de äro absolut riktiga i alla avseenden. Men jag påstår, att de i stort sett äro riktiga. När det sagts, att någon av dessa uppgifter skulle vara oriktig, som det stod i det brev, herr Skoglund fått, skulle det vara intressant att få veta, i vilket avseende denna uppgift är oriktig. Men jag kan kanske sedan få reda på vari misstaget skulle bestå.

Vidare vill jag säga ett ord med anledning av herr Skoglunds klagan över, att vissa kommuner utnyttjat möjligheterna att erhålla anslag av statens arbetslöshetsmedel. Ja, det tycker jag är ganska självklart. Meningen med dessa anslag har ju varit att hjälpa kommuner med stor arbetslöshet, som hava svårt att själva ordna med tillräcklig hjälp åt sina arbetslösa. Då är det icke underligt, att kommuner, som hava det dåligt ställt i ekonomiskt avseende, skola anlita de hjälpmedel, som staten ställt till deras förfogande.

Vidare skulle jag vilja rikta en kort replik till herr Lindman, som sade, att det är självklart, att de nuvarande direktiven för arbetslöshetshjälpen hava verkat på det sättet, att lantarbetarna i synnerhet föredraga reservarbete framför jordbruksarbete. Ja, jag tror också, att det finnes skäl för en lantarbetare att föredraga reservarbete framför det arbete, som bjudes honom och med de löner, som betalas för lantarbete i vissa fall. Det skulle ju vara ganska märkvärdigt, om icke de lantarbetare, som icke läst några andra tidningar än höger-tidningar, skulle få för sig, att även om de hava en relativt god anställning vid jordbruket, det skulle vara att nästan nå saligheten på jorden om de skulle erhålla arbete vid A. K:s vägarbeten. Det är ju dessa arbeten, som enligt

Svar å interpellation. (Forts.)

högerpressen äro så kolossalt eftersträvade, att jordbruket av den anledningen håller på att avfolkas. Då är det sannerligen icke heller underligt, om dessa fattiga statare och drängar, som beklagligtvis endast hålla till godo med den andliga spis, som högerpressen ger dem, gärna skulle vilja komma till det jordiska paradiset, som statens reservarbeten enligt vad de fått läsa i tidningarna skulle innebära.

Men det är ju *en* sak, vad dessa lantarbetare eventuellt *vilja*, och en *annan* sak är vad de *få*. De äro ju så, som det har vittnats om här från många håll, att de gällande bestämmelserna lägga bestämda hinder i vägen för lantarbetare, som bliva bjudna arbete i den öppna marknaden, att taga arbete vid nödhjälpsarbetena. I så fall är det ju ganska malplacerat att här tala om dessa önskingar, som, om de också skulle finnas hos vissa lantarbetare, i alla händelser icke kunna bliva tillfredsställda.

I anseende till förfall för undertecknad övertogs här protokollsföringen, jämlikt herr talmannens förordnande, av tjänstemannen hos kammaren revisorn G. Britth.

In fidem

Per Cronvall.

Vidare anförde:

Herr Lövgren: Herr talman! Jag hade icke tänkt att lägga mig i denna debatt. Men när jag hörde herr Skoglund referera en rad av uppgifter här, så tyckte jag, att jag kunde begära ordet för att inlägga en liten gensaga mot den politik, som drives från herr Skoglunds och hans partivänners sida. Man vill här göra gällande, att arbetslöshetspolitiken skulle vara alldeles på tok för liberal. I själva verket är motsatsen förhållandet. När jag var uppe i Kalix i mars månad, så var man inom arbetslöshetskommittén där mycket indignerad över de avstängningar, som arbetslöshetskommissionen hade vidtagit, där man kategoriskt rensat ut ifrån rätten till reservarbete småbrukare, som hade ett taxeringsvärde över 3,000 kronor, tror jag det var, eller som hade tre kor eller mera i sin ladugård, detta alldeles oberoende av, hur stor deras familj var eller vilka skulder de hade eller vilka försörjningsmöjligheter de hade i övrigt. Jag har för några dagar sedan överlämnat till socialdepartementet en klagoskrift från Kalixbygden över dessa avstängningar. Jag rekommenderar herr Skoglund att taga del av den tabell, som där finnes, över inkomst- och förmögenhetsförhållandena för de personer, som blivit avstängda från reservarbete. Jag är ganska övertygad om, att om han har någon social förståelse, han skall tycka det vara synd om dessa kolleger. Ty de äro avstängda därför, att de hava skattetitel till litet jord. Han skall tycka synd om de kolleger, som på detta sätt blivit misshandlade av en alldeles för sträng politik från arbetslöshetskommissionens sida.

Vidare var man rätt misslynt också över, att arbetare hade rekvirerats från Kalixbygden för skogsarbete uppe i Pajala, för vilka emellertid, när de väl kommo dit, inte fanns något arbete. Respektive arbetsgivare hade anställt folk från annat håll men icke gittat meddela den saken utan lurat de arbetslösa att fara 20 mil upp i skogsbygden till ett obefintligt arbete.

Herr Lindman sade, att politiken borde alltid vara den att låta lönerna vid reservarbetena vara lägre än i den öppna marknaden. Jag skulle vilja rekommendera herr Lindman att läsa ett par motioner, väckta av det s. k. lapppartiet i den finska riksdagen vid dess senaste session, där man begär den finska statsmaktens medverkan till att få upp lönerna för Finlands skogs-

Svar å interpellation. (Forts.)

arbetare. Ty sedan lappbönderna själva 1929 och 1930 hjälpte arbetsgivarna att slå sönder fackorganisationerna, så hava lönerna pressats så hänsynslöst, att bönderna ute i skogskommunerna få försörja skogsarbetarnas hustrur och barn på fattigvården i viss utsträckning. Det hava de tröttnat på. Nu begära de statsmaktens medverkan att få upp löneläget igen. Jag misstänker, att det på vissa håll här i landet faktiskt ligger till så, att löneläget i den öppna marknaden är så lågt, att man ur alla sakliga synpunkter borde sträva att få upp det. Vidare kan jag icke undgå att finna av de uppgifter, som lämnats här i debatten, att den gifta arbetskraften är mycket mindre efterfrågad inom jordbruket än den ogifta, och herr Lindman, som är anhängare av en hög nativitet, kan ju tänka igenom, till vilka konsekvenser en utveckling i denna riktning kommer att leda.

Herr **Skoglund**: Herr talman! Jag fäste mig vid ett uttalande av herr Andersson i Stockholm, nämligen att denna interpellation skulle vara uppgjord i visst samförstånd mellan interpellanten och regeringen, där den ena parten skulle komma upp och fråga något samt den andra få tillfälle att svara och båda därefter komma överens om att det är bra som det är. Då vid ett sådant tillfälle dessa båda parter bli misslynta över en tredje parts mellankomst, så kan man verkligen lätt få den misstanken, att det är så som herr Andersson i Stockholm sagt.

Herr Pehrsson i Bramstorp ville ju påstå, att jag svävat ut och icke alls hållit mig till vad debatten i dag egentligen avser. Men när jag läser föredragningslistan och finner, att interpellationen rör sig om »uppgifter om missbruk av det allmännas verksamhet till bekämpande av arbetslösheten», då kan jag icke förstå annat, än att jag hållit mig till vad man egentligen borde tala om här.

Jag skall icke vid denna tid på dagen till bemötande taga upp allt det, som under denna debatt givit mig anledning därtill. Jag ber bara att kort och gott få säga, att säkraste beviset för att den nuvarande arbetslöshetspolitiken fungerar mindre väl är, att trots de avsevärt förbättrade konjunkturerna på arbetsmarknaden antalet anmälda arbetslösa sjunker mycket, mycket sakt. Det visar, att hela systemet fungerar mindre tillfredsställande, men ändå skyndar man här fram och säger: det är intet fel på direktiven, det beror på tillämpningen av direktiven. Jag skall icke fördjupa mig i detta. Jag ber bara att få säga, att direktiven väl i så fall äro mindre väl avfattade, eftersom de kunna föranleda så betydande missförstånd som skett på åtskilliga håll. Detta visar, att herr statsrådet bör se till, att kommunerna ute i landet få ordentlig undervisning om huru dessa direktiv skola tillämpas, och också se till, att de efterföljas. Det är icke så lätt för arbetslöshetskommissionen att vidtaga alltför hårda ingripanden emot kommunerna. Om jag icke är fel underrättad, har arbetslöshetskommissionen egentligen ingen annan möjlighet att ingripa emot den kommunala självstyrelsen än att den kan indraga anslag och förminska bidrag, som kommunen begär i den ena eller andra formen. Den kan icke på annat sätt ingripa i kommunens göranden och låtanden, och alltså icke heller få bort en olämplig arbetslöshetskommitté.

Till slut ber jag att få säga herr Andersson i Stockholm, att jag har aldrig någonsin ifrågasatt, att de verkligt hjälpbehövande skulle lämnas utan hjälp. Men är det icke på det viset, att om man missbrukar de medel, som äro anslagna av statsmakterna, plöttrar ut dem på en hel massa människor, som möjligen kunna klara sig utan statlig hjälp, så blir det mycket mindre över för dem, som verkligen behöva hjälp, och samtidigt mycket svårare för oss att i framtiden effektivt hjälpa alla dem som behöva hjälp.

Svar å interpellation. (Forts.)

Herr **Thorell**: Herr talman! Det är ett uttalande av herr statsrådet, som återkommit ett par gånger under de anföranden han nu hållit, vilket för-
anlett mig att begära ordet. Han har nämnt siffror rörande antalet anmälda
ohjälpta arbetslösa. Jag håller före och ber att få framhålla, att dessa siffror
knappast hava någon som helst betydelse. Vem som helst kan ju gå och
anmäla sig, men det är icke säkert, att han på något sätt uppfyller villkoren
för att få arbete eller hjälp. Jag skall också med ett exempel, herr statsråd,
från min egen hemkommun tala om litet, huru det kan gå till, när det gäller
sådana saker.

Förra våren grovstakades genom den kommun, som jag tillhör, för ombyggnad
av en väg. Några dagar efter det detta arbete hade påbörjats, spreds i
kommunen det ryktet, att detta arbete skulle utföras som reservarbete, och
till mig kom en man och sade: det här arbetet måste sättas i gång fortast
möjligt, ty vi hava stor arbetslöshet i socknen. Nu är det emellertid så, att
denna kommun har endast 700 invånare, och vi känna mycket väl till var-
andra och de förhållanden, som råda på orten. Jag sade då till honom: Det
är icke möjligt, ty jag känner icke till att här finns någon arbetslöshet. —
Jo då — genmälde han — jag har en lista här på över 20 stycken. Han läm-
nade mig den listan, och jag gick igenom den, jag kände varenda man och
sade: men den har sysselsättning där och den har sysselsättning där och den
har sysselsättning på den platsen. — Ja, men det är bara tillfälligt, sade den-
ne man, som i förbigående sagt hette Jansson. Då upplyste jag honom, att
detta arbete kunde icke komma att sättas i gång förrän möjligtvis om tre år
eller kanske fyra, på den grund att andra vägarbeten inom distriktet skulle
gå före. Då gick han hem. Jag roade mig med att någon månad senare un-
dersöka, hur det var ställt med arbetslösheten i fråga om dessa män, som
voro upptagna på den lista, han visat mig tidigare. Då befanns det, att var-
enda en utom två pojkar, som aldrig velat göra något och icke göra något än-
nu i dag, därför att mödrarna försörja dem, hade full sysselsättning. Jag
fick också reda på, herr statsråd, att dagen innan denne man, som själv be-
fann sig bland de uppgivna arbetslösa, kommit till mig, hade han erbjudits
arbete på en egendom, där han tidigare arbetat, ett långvarigt arbete till full
lön, som betalades i orten. Nu hade vi ingen arbetslöshetskommitté, utan han
kom till mig i min egenskap av kommunalnämndsordförande. Vi hava lyc-
kats att icke behöva skaffa oss arbetslöshetskommitté även i fortsättningen,
ty vi hava icke större arbetslöshet än förr på tjugu, trettio år tillbaka. Vi
bruka vid någon tidpunkt på hösten, i oktober—december månader ha några
man som tillfälligtvis varit utan sysselsättning. Om vi haft en arbetslös-
hetskommitté och kommunen varit stor, så hade alldeles säkert, om ingen känt
till förhållandet ordentligt, dessa män kommit att plockas in i de siffror, som
här anförts rörande ohjälpta arbetslösa. Det är nämligen alldeles klart och
tydligt, att när det kommit till kritan, de icke kunnat få något arbete, på den
grund att de naturligtvis icke kunnat hänvisas till sådant, då det skulle ha
visats att det fanns reservarbete i orten förut.

Jag skall nu övergå till att med några ord besvara ett anfall av herr Her-
mansson emot de svenska jordbrukarna. Han kritiserade dem för att de i sitt
arbete togo unga pojkar, därför att de kunde få dem så billigt. Ja, jag förmodar
herr Hermansson har erfarenhet om, att det är ganska dåligt ställt sär-
skilt för en hel del av de små jordbrukare, som taga denna arbetskraft i sin
hjälp. Hade han icke haft den uppfattningen, att det är dåligt ställt, hade
han naturligtvis icke gått med på de hjälpatåtgärder, som han nyligen varit med
om att genomföra i svenska riksdagen, hjälpatåtgärder som han förut hårt be-
kämpat. Då skall han väl icke stå här vid ett annat tillfälle och kritisera

Svar å interpellation. (Forts.)

samma fattiga jordbrukare, därför att de i sin tjänst taga dessa unga pojkar, som i de flesta fall icke kunna göra fullt dagsverke utan gå mera som lärlingar, mot en visserligen billig ersättning hos dessa småbrukare — och även större — som de hjälpa med det arbete de kunna utföra. Herr Hermansson borde vara glad över, att det finns några jordbrukare, som vilja åtaga sig att lära upp dessa i det yrke, som de framdeles skola utöva.

Sedan sade herr Andersson i Stockholm emot herr Skoglund, att det var bara ett subjektivt omdöme av taxeringsnämnderna, som herr Skoglund framförde, att reservarbetarnas inkomster voro större än andras. Det är bara bevis för, att herr Andersson i Stockholm har fasligt liten kännedom om, hur det går till i taxeringsnämnderna på den svenska landsbygden. Vi hava ju längderna, och dessa visa klara och tydliga siffror. Det omdöme vi på grund av den verkställda taxeringen få, blir ingalunda subjektivt. Herr Andersson skall hålla sig till Stockholm, då han icke känner till landsbygdens förhållanden, och icke uttala sig, då han icke förstår dem. Gent emot herr Hermansson skulle det vara åtskilligt mer att anföra, men jag vill, herr talman, icke upptaga tiden därmed. Jag anser, att det resonerats nog i denna fråga.

Herr Meyerhöffer: Herr talman! Jag skulle kunna säga som herr Lövgren, att jag icke tänkt gå upp i denna debatt, men då jag hörde herr Lövgren yttra sig om förhållandena i Kalix, är det icke underligt, att jag känt mig manad taga till orda. Det gäller ju en ofantligt hårt prövad kommun, ända därhän att alldeles speciella åtgärder föreslagits i en kungl. proposition, som snart föreligger till avgörande i kamrarna. Det är icke min mening att på något vis komma hjälpverksamheten där till livs, men vi veta alla, att samtidigt som dessa hjälpåtgärder ske, pågå i dessa trakter vilda strejker, igångsatta av sillénkommunisterna, som t. o. m. hoppas på naturens skadegörelse i samband med en stor vårflood. När den strejken sattes i gång, var herr Lövgren alldeles speciellt skickad att ingripa, men för att citera den kommunistiska tidningen, så teg han som sju dövtumma. Jag vill säga det, ty när herr Lövgren sedermera återfick målföret, sade han, att här gällde strejken en bagatell, det var en timpenning på 70 öre, som var stridsanledning.

Vad jag här anfört har lika litet som herr Lövgrens hela anförande någonting med arbetslöshetsdirektiven att göra, men däremot vill jag klart och otvetydigt säga, när herr Lövgren nu gör sig till målsman för vad man tänker och känner i Kalix, att det råder också en mycket utbredd uppfattning av annan art, och det är den, att kunna sådana där okynnesstrejker få pågå i en älvdal, där enligt en i dag från Norrbotten kommande tidning det nu sysselsättes 3,000 man, som ha en timpenning av 70 öre, då måste man ifrågasätta, om det icke är något på sned med det allmännas hjälpverksamhet.

Herr Ericson i Boxholm: Herr talman! Jag skulle kunna göra, som herr Meyerhöffer hade tänkt, avstå från att yttra mig, men det är helt enkelt omöjligt för mig, sedan jag hört herr Skoglund på ett så utmanande sätt yttra sig om de arbetslösa. Hela andemeningen i hans anförande gick ut på att arbetslösheten är i stor utsträckning konstlad, och han kastade ut den satsen, när han talade om nödhjälpslönerna, att här gäller det för arbetarna att skaffa sig sådana kvalifikationer, att de kunna få reservarbeten. Det innebär i realiteten, att här skulle de göra sig arbetslösa helt enkelt med uppsåt. Detta kastar han fram utan reservation i något avseende. Att det finns exempel därpå, det vet nog var och en, som sysslar med dessa saker, men mot att så reservationslöst slunga fram, att de uppsåtligt göra sig till arbetslösa, måste jag absolut pro-

Svar å interpellation. (Forts.)

testera, och jag beklagar, att dessa arbetslösa, som få dväljas i nöd och um-bäranden, få höra dessa ord från den svenska riksdagen.

Jag har inte blivit så litet förvånad över den utveckling herr Skoglund undergått och de ståndpunkter han intager, sedan han numera kommit på yttersta kanten så att säga inom högerpartiet. Dessförinnan var ju herr Skoglund betraktad som en human och omdömesgill person och det är därför, som jag nyss sade, ganska egendomligt att få höra dessa utmanande ord från hans sida.

Herr Skoglund talade vidare om, att såväl kommuner som enskilda söka utnyttja den statliga hjälpen på ett onödigt sätt. — Ja, jag undrar i alla fall, om inte herr Skoglund, då han tänker tillbaka på förhållandena inom hans egen kommun, Risinge, vid den tid då industrierna där lågo nere och man hade en arbetslöshet som var ganska stor, vill medgiva, att det då var gott att ha staten att söka hjälp hos. Jag kan ta ett exempel från min egen kommun. Där sjönk skatteunderlaget vid tillfället i fråga med ej mindre än 40 procent och vi måste höja skatten med 50 procent. Hur skulle det ha blivit, om vi inte haft den hjälp, vi trots allt fått av staten genom A. K.? Vi hade helt enkelt blivit rädlösa inför den stora arbetslösheten.

Det är dessa synpunkter jag har velat framhålla i denna debatt. Jag har för tillfället intet mer att tillägga.

Herr Svensson i Grönvik: Herr talman! Endast ett par ord i anledning av en viss ironi i herr Skoglunds anförande, då han sade sig kunna förstå, att det förhöll sig så som herr Andersson i Stockholm påpekade, nämligen att ett samband verkligen existerade mellan bondeförbundet och socialdemokraterna i detta fall.

Jag undrar, herr Skoglund, om man inte i denna debatt också kan finna ett annat samband. Såvitt jag kunnat förstå av debatten uppträda här endast två parter, som klandra det hela, den ena är högern och den andra är kommunisterna. Alltså förefinnes ett visst samband dem emellan i detta fall, eller hur? Detta samarbete har jag ingen anledning att avundas. Vad som därvid är att konstatera är blott, att högern får göra arbetet och att kommunisterna skörda frukterna.

Herr Lövgren: Herr talman! Jag har för min del litet svårt att se sambandet mellan flottningskonflikten i Kalix älvadal och denna debatt. Men herr Meyerhöffer försummar ju aldrig något tillfälle att angripa den hjälpverksamhet, som staten nödgats anordna. Eftersom nu herr Meyerhöffer tagit upp denna sak ber jag att till honom få rikta följande ord.

Ifrån socialdemokratisk sida har man aldrig gjort några anspråk på att få dirigera fackorganisationernas verksamhet. Jag har för min del icke ansett mig böra uppträda som pekpinne för arbetarna, när det gällt fackliga konflikter. Jag har vid upprepade tillfällen varnat för den marodörverksamhet, som kommunisterna utöva. När denna konflikt kom till stånd i Kalix älvadal, var skogs- och flottningsarbetarförbundet, fackorganisationen alltså, den instans som i första rummet hade att uttala sig. Det gjordes också ett uttalande från dess sida gående ut på, att det icke stod bakom konflikten. Sedan jag fått klart för mig fackförbundets inställning, deklarerade jag min åsikt i saken och påpekade, att sedan så stora mängder flottgods voro bortsatta på ackord — enligt uppgifter som lämnats mig 80 procent — så var 2 öres höjning eller sänkning av timpenningen en ren bagatell, i varje fall ingenting att bygga en konflikt på, som ju dock kunde skada så vitala intressen som det här var fråga om.

Det är intet tvivel om, att icke den konflikten var dum och oresonlig —

Svar å interpellation. (Forts.)

jag är den förste att medge detta — men jag tror inte, att man med rätt skall kunna rikta någon förebråelse emot mig för att förhållandena äro sådana som de äro i Norrbotten. Jag har nämligen under de sista tolv, tretton åren praktiskt taget inte utträtt annat än politiskt renhållningsarbete i Norrbotten. Men herr Meyerhöffers parti, han själv och sillénkommunisterna, de underlätta varandras arbete på ett alldeles utomordentligt sätt. Studera Pajalakonfliktens historia! Norrbottenskuriren skriver den ena dagen uppåt väggarna åt ena hållet, nästa dag utnyttjar Norrskensflamman detta i sina intressen, och så får man som resultat denna fullkomligt hårresande utveckling av en facklig konflikt, där man med användande av förnuft kunnat få till stånd en uppgörelse på rimliga grunder, liksom man kunde det beträffande flottningkonflikten, så snart statens förlikningsman ingrep. Och han var väl i varje fall den, som bort ingripa före mig. Där man alltså kunnat komma till en uppgörelse på rimliga grunder, om man använt det sunda förnuftet, där leder nu den propaganda, som herr Meyerhöffer och sillénkommunisterna bedriva, till skadegörelse av stora mått. Jag säger, att kommunisterna i Norrskensflamman bedriva en marodörverksamhet som är skadlig för samhället, men herr Meyerhöffer bidrar till att ge dem material för denna propaganda genom det sätt, på vilket han lägger upp politiken, när det gäller facklig verksamhet överhuvud taget.

Vad Kalixindustrien beträffar hoppas jag kammarens ledamöter göra sig mödan läsa igenom akterna i den proposition som föreligger angående hjälp till densamma. Därav framgår klart, att den hjälpverksamheten icke kostat staten någonting och att staten har fullgod valuta för de 6 miljoner kronors insats, som är gjord till förmån för Kalixindustrien. Den frågan återkomma vi till i annat sammanhang, men jag vill dock nu till kammarens protokoll anteckna, att jag som ett ofog och som ett förräderi emot länets intressen betraktar den politik, som herr Meyerhöffer bedriver.

Herr Skoglund: Herr talman! Herr Ericson i Boxholm måtte ha missförstått mitt anförande; i annat fall måtte jag ha yttrat mig mycket otydligt.

Jag sade, att som förhållandena nu äro, så fordras för anställning vid en hel del av de arbeten som anordnas såsom ett led i den pågående arbetslöshets- och konjunkturpolitiken, inga andra kvalifikationer än den att vara arbetslös. Jag utgick ifrån och gjorde jämförelser med de förhållanden, som gälla vid arbeten, som utföras av enskilda företagare. När personer söka sig till sådana arbeten, antagas de i regel efter sin duglighet i ena eller andra avseendet. Men när någon kommer exempelvis till ett kommunalt beredskapsarbete — vi säga, att det bygges ett skolhus, vartill man fått pengar från anslaget till arbetslöshetens bekämpande, eller anlägges en avloppsledning eller någonting liknande — då hjälper det inte, att han är utbildad yrkesman. Vad man tar hänsyn till är, huruvida han är hjälpbehövande och registrerad hos arbetsförmedlingen eller inte. När så sker, är det icke lika motbjudande som tidigare att anmäla sig som arbetslös. Ty man har ju möjlighet att just genom denna omständighet komma över ett bättre betalt arbete än man kanske annars kunde få.

Herr Ericson talade om förhållandena i min hemkommun. Jag har inte anfört några exempel därifrån, men om herr Ericson önskar det, kan jag göra det. Jag tar blott följande exempel: En person går till vägstyrelsen och begär att få arbete. Han får detta och erhåller 80 till 90 öre i timpenning. Men är han registrerad som arbetslös och har han blivit av arbetslöshetskommittén antagen och hänvisad till ett arbete, som är igångsatt av kommunen — det är icke ett statskommunalt utan kommunalt hjälparbete, jag ber att få an-

Svar å interpellation. (Forts.)

märka detta — kommer han i det fallet att förtjäna mera än hos vägstyrelsen. Under sådana förhållanden ligger väl den tanken ganska nära till hands, att han kanske inte gör riktigt samma ansträngningar att få arbete i öppna marknaden, som han tidigare skulle ha gjort, om han varit i ett annat läge.

Vad beträffar den orlovssedel herr Ericson i Boxholm utfärdade åt mig personligen, är jag naturligtvis inte den som själv kan bedöma dess riktighet. Det torde dock finnas de, som ha den uppfattningen, att min inställning egentligen inte är annorlunda nu än den tidigare varit, och själv vill jag hoppas, att den inte är det. Jag har här icke gjort mig skyldig till annat än att jag vågat deltaga i en interpellationsdebatt om huruvida misshälligheter förekomma i den offentliga hjälpverksamheten och därvid framhållit, att sådana verkligen förekomma. Men det förefaller, som om de båda parter, som igångsatt denna debatt, på något sätt misstycka, att personer utanför deras läger deltagit. Jag hoppas att så ej är fallet, men det är icke lätt att frigöra sig från den misstanken, särskilt när man hört herr Svensson i Grönvik.

Herr Meyerhöffer: Herr talman! Min lilla stillsamma anmärkning mot herr Lövgren utlöste ju ett fruktansvärt vredesutbrott. Jag fick också en orlovssedel av honom, vari han talade om ofog, förräderi emot länet och dylikt samt om allt det politiska renhållningsarbete han utträttat i Norrbotten. Men dessa saker, herr talman, kan det vara onödigt att replikera mot.

Jag går i stället in på själva den fråga jag tagit upp om strejken och blockaden i Kalix älvdal. Herr Lövgren sade, att han inte ser något samband mellan den frågan och det ämne, som här diskuteras. Detta förvånar mig inte alls, ty han upptäckte inte och förde inte strejken på tal i sin egen tidning, förrän hela strejken i Kalix var över. Jag skall dock förklara för herr Lövgren, vad det finns för ett sammanhang. Här gäller det en bygd, som i ovanligt hög grad åtnjuter statlig hjälpverksamhet. Det timmer som frakts i Kalix älv, skall antingen komma domänverkets sågverk på Seskarö eller herr Lövgrens verk i Karlsborg till godo. Då sätter man i gång med strejk och blockad och uttalar till och med sin förhoppning, att vårfloden dessutom måtte åstadkomma stor skadegörelse. Hela denna sociala hjälpverksamhet har till ändamål att ingripa, där icke den öppna marknadens arbeten äro tillräckliga. Det gäller alltså i denna bygd en konflikt, om vilken nu också herr Lövgren står upp och förklarar, att anledningen till strejken är en bagatell.

Förstår inte herr Lövgren sambandet? Man sätter i gång med strejk men tigger samtidigt om social hjälpverksamhet. Samtidigt som man slår sönder den öppna marknadens arbeten skriker man om statshjälp!

§ 3.

Föredrogs samt hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 276, angående sättet för anordnande i visst fall av importreglering.

§ 4.

Härefter föredrogs, men blevo ånyo bordlagda statsutskottets utlåtanden nr 120—126 samt andra lagutskottets utlåtande nr 42.

§ 5.

Ordet lämnades på begäran till herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte besluta att

på morgondagens föredragningslista bland två gånger bordlagda ärenden först uppföra statsutskottets utlåtanden nr:ris 120, 121, 122, 124 och 125 samt därefter övriga ärenden i den ordning, vari de förekomma på dagens föredragningslista.

Denna hemställan bifölles.

§ 6.

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Koningen, nämligen:

från statsutskottet:

nr 262, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»; och

nr 269, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av gymnastiska centralinstitutet jämte i ämnet väckta motioner; samt

från bevillningsutskottet:

nr 273, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 juni 1926 angående tillverkning och beskattning av brännvin, m. m.; och

nr 274, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker.

§ 7.

Till bordläggning anmälades:

statsutskottets memorial, nr 127, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslag till kommunikationsverken;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vapenkungörelse ävensom i ämnet väckta motioner;

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förbud mot vissa sammanslutningar ävensom i ämnet väckta motioner;

nr 63, i anledning av väckta motioner angående åtgärder mot statsfientlig verksamhet; och

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse angående handel med farmaceutiska specialiteter m. m. ävensom en i ämnet väckt motion;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 40, i anledning av väckta motioner rörande lagstiftning om rikets kolonisation och komplettering av ofullständiga jordbruk samt tillägg till allmänna expropriationslagen för jordbruksändamål; och

nr 41, i anledning av väckta motioner rörande ändringar i arrendelagstiftningen med mera; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 89, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för kapitalökning för jordförmedlingsfonden;

nr 90, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för beredande av understöd åt vissa fiskare m. m. jämte i hithörande ämnen väckta motioner;

nr 91, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för främjande av fiskarens avsättning av färsk strömming; och
nr 92, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder till lindrande av foderbristen i Norrbottens och Västerbottens län.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Holmström</i>	under 3 dagar fr. o. m. den 27 maj och
» <i>Lind</i>	» 2 » » » 27 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 6.55 e. m.

In fidem
Gunnar Britth.